

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ADMINISTRAVIMO ANALIZĖS ATASKAITA

Parengta vadovaujantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023 m. lapkričio 17 d. įsakymu Nr. V-470 patvirtinta Gyventojų pajamų mokesčio administravimo analizės ataskaitos rengimo metodika

2025 m.

Atrankos ir paramos auditui departamentas

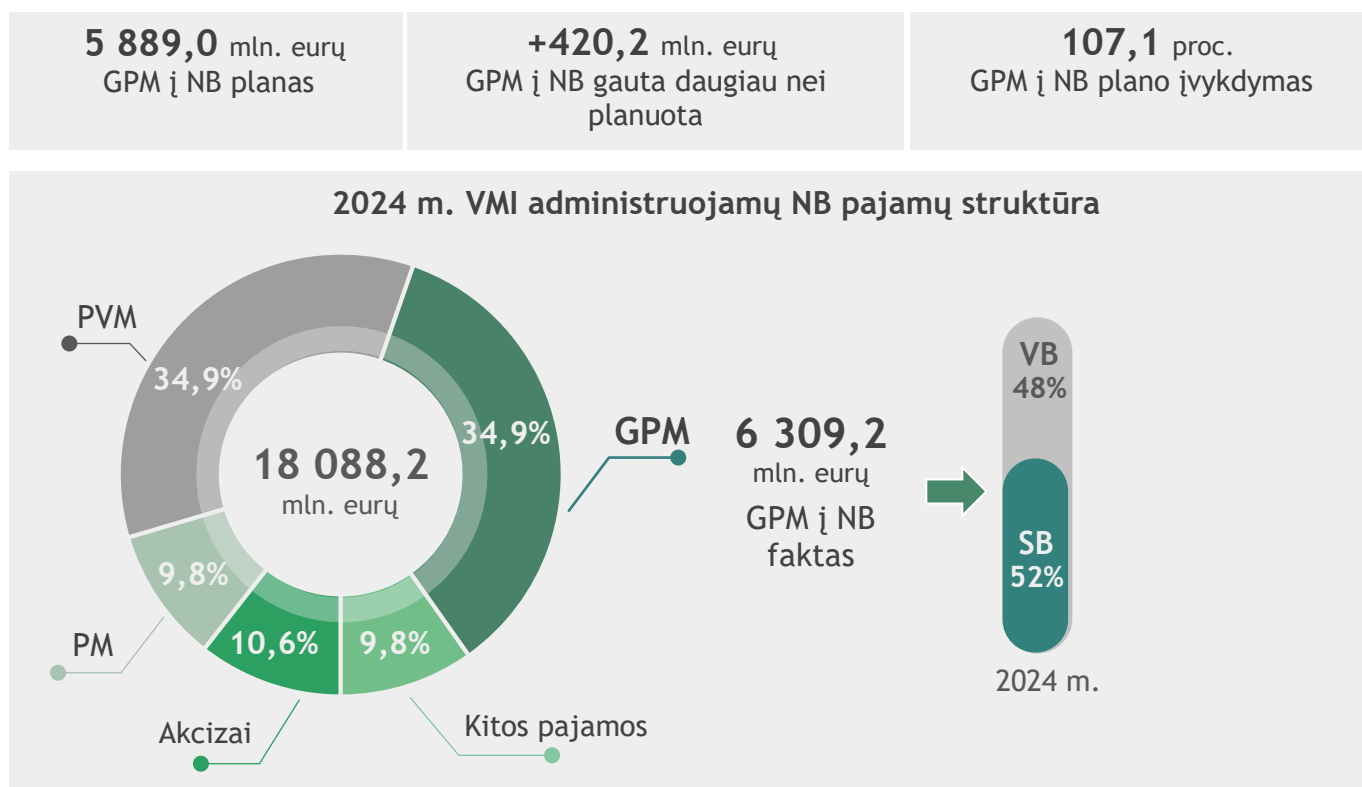
Parengė: Neringa Krutulienė
Laura Mickūnė

Turinys

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS	3
ŠALIES DARBO RINKOS DINAMIKA, STRUKTŪRA IR JĄ FORMUOJANTYS VEIKSNIAI	4
TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI, TURĖJĘ ĮTAKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ADMINISTRAVIMUI ...	8
GYVENTOJŲ PAJAMŲ STRUKTŪRA IR PAJAMŲ APMOKESTINIMAS.....	9
GYVENTOJŲ GRUPĖS PAGAL DEKLARUOTAS PAJAMAS	14
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO STRUKTŪRA, PASKIRSTYMAS Į BIUDŽETUS	20

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS

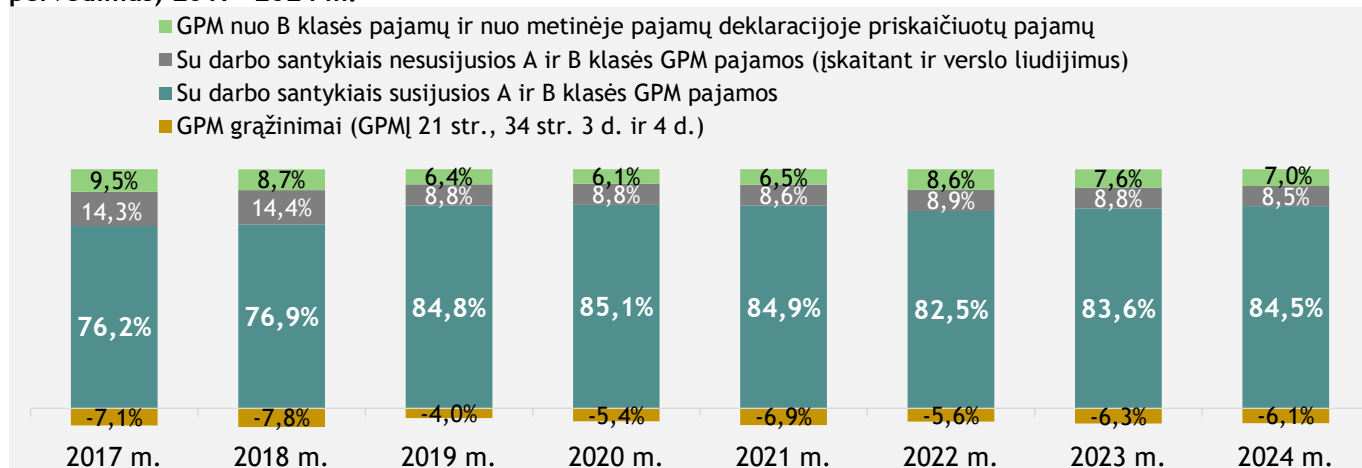
Gyventojų pajamų mokestis (toliau – GPM) 2024 m. nacionalinio biudžeto pajamų struktūroje sudarė **34,9 proc.** visų į nacionalinį biudžetą surinktų pajamų (be Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitų užsienio šalių finansinės paramos lėšų), neįskaitant 413,1 mln. eurų, grąžintų gyventojams pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) 21 str. ir pervedtų juridiniams asmenims pagal GPMĮ 34 str. 3 d. ir 4 d.

Gyventojų pajamų apmokestinimo tvarka už 2024 m. mokestinį laikotarpį nustatyta pagal 2002 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų įstatymo Nr. IX-1007 suvestinę redakciją, galiojusią 2024 m.

GPM nuo pajamų, susijusių su darbo arba jo esmę atitinkančiais santykiais, sudarė didžiąją dalį – 84,5 proc. – viso 2024 m. į nacionalinį biudžetą pervedto mokesčio. Mokesčio surinkimas priklausė nuo darbo rinkos makroekonominės situacijos ir darbo sąnaudų formavimo veiksnių.

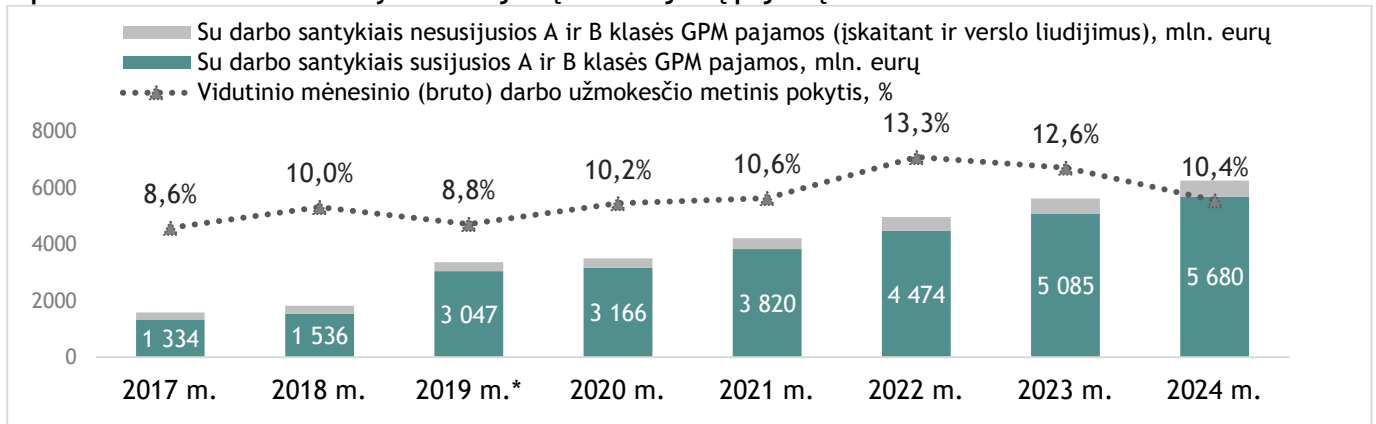
1 pav. GPM pajamų struktūra (įskaitant įmokas į fondus, pajamas iš baudų, delspinigių, grąžinimus ir pervedimus) 2017–2024 m.

VMI duomenų saugykla

2025 m. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ekonominės raidos projekcijose paskelbta, kad 2024 m. vidutinis mėnesinis (bruto) darbo užmokestis išaugs 10,2 proc., o 2025 m. numatytas 8,4 proc. vidutinio mėnesinio (bruto) darbo užmokesčio augimas.

2 pav. GPM nuo su darbo santykiais susijusių / nesusijusių pajamų 2017–2024 m.

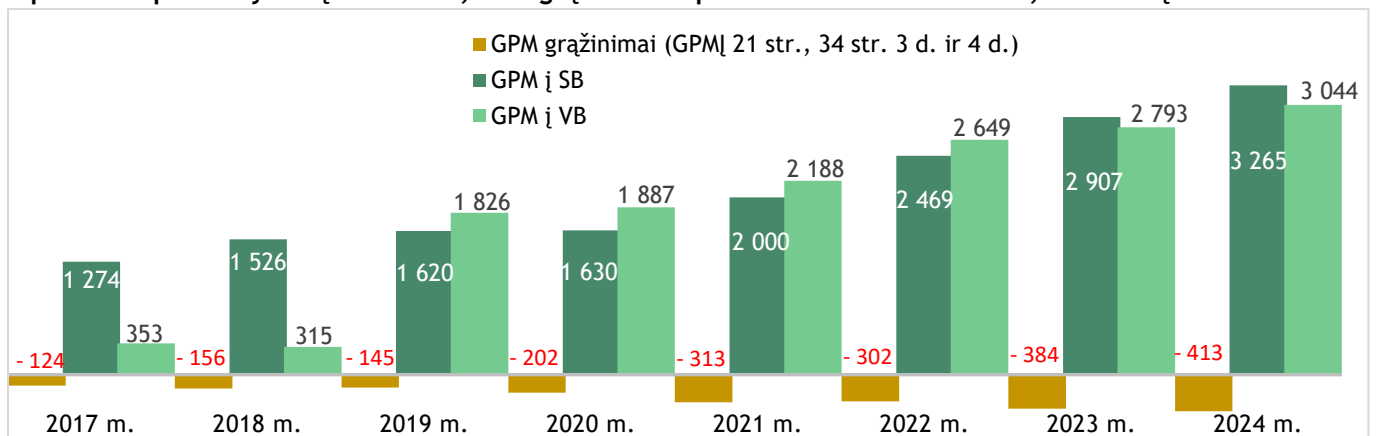

VMI duomenų saugykla, Valstybės duomenų agentūros duomenys. * Nuo 2019-01-01 pasikeitė darbo užmokesčio apmokestinimo sistema.

Pagal Lietuvos Respublikos 2024 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 str. 1 d. 1 p. nuostatą GPM dalis, tenkanti savivaldybių biudžetams nuo visų mokesčio pajamų į nacionalinį biudžetą, 2024 m. sudarė 51,62 proc., o šio mokesčio dalis, įskaitoma į valstybės biudžetą, sudarė 48,38 proc.

GPM paskirstytas į savivaldybių biudžetus pagal Lietuvos Respublikos 2024 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 str. 1 d. 2 p. nustatytą tvarką – kiekvienos savivaldybės biudžetui skiriama įstatymo 5 priede nustatyta GPM dalis.

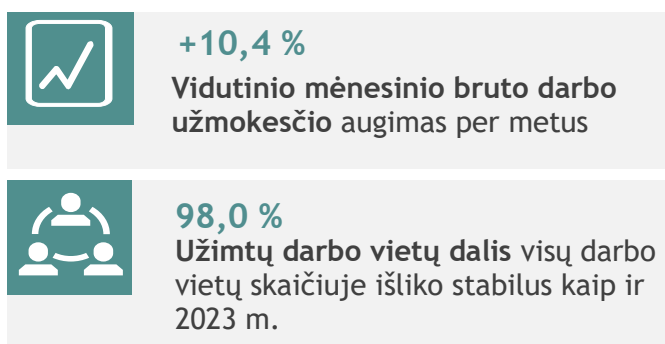
3 pav. GPM paskirstymas į biudžetus, GPM grąžinimai / pervedimai 2017–2024 m., mln. eurų

Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus suvestinės apyskaita (forma 1-VP) ir jos priedai

ŠALIES DARBO RINKOS DINAMIKA, STRUKTŪRA IR JĄ FORMUOJANTYS VEIKSNIAI

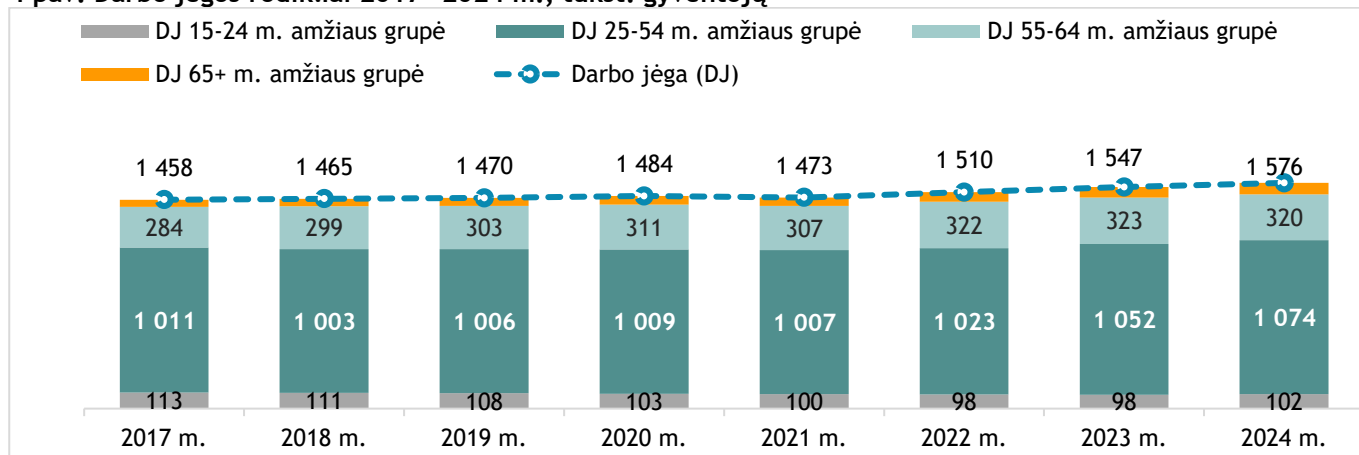
2024 M. DARBO RINKA SKAIČIAIS ŠALYJE

Šalies darbo rinkos ekonominis potencialas per metus išaugo 4,2 proc. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2024 m. šalies darbo jėga padidėjo 1,9 proc., daugiausia dėl aktyvumo augimo tarp vidutinio ir vyresnio amžiaus gyventojų. Didžiausią įtaką bendram augimui turėjo 25-54 m. amžiaus grupė, kurioje darbo jėga padidėjo 21,4 tūkst., o aktyvumo lygis išliko aukštas – 90,9 proc., užtikrinant stabilų šios grupės indėlį į darbo rinką. 15-24 m. amžiaus grupėje darbo jėga išaugo 4,1 tūkst., aktyvumo lygis pakilo nuo 35,8 iki 36,8 proc., kas rodo nedidelį jaunimo įsitraukimo didėjimą. 65 metų ir vyresnių gyventojų grupėje darbo jėga padidėjo 6,1 tūkst., o aktyvumo lygis – nuo 12,7 iki 13,4 proc., daugiausia dėl pensinio amžiaus vėlinimo ir ilgesnio būtinojo stažo senatvės pensijai reikalavimo. Tuo tarpu 55-64 m. gyventojų grupėje fiksuotas 2,7 tūkst. sumažėjimas, kas gali būti siejama su ankstesniu pasitraukimu iš darbo rinkos. Bendras šalies darbo jėgos aktyvumo lygis padidėjo nuo 63,1 iki 63,6 proc., o rezultatai rodo, kad pagrindinį darbo rinkos dalį sudaro 25-54 m. gyventojai, jaunimo dalyvavimas nuosaikiai didėja, o vyresnio amžiaus gyventojų įsitraukimas toliau auga.

4 pav. Darbo jėgos rodikliai 2017–2024 m., tūkst. gyventojų

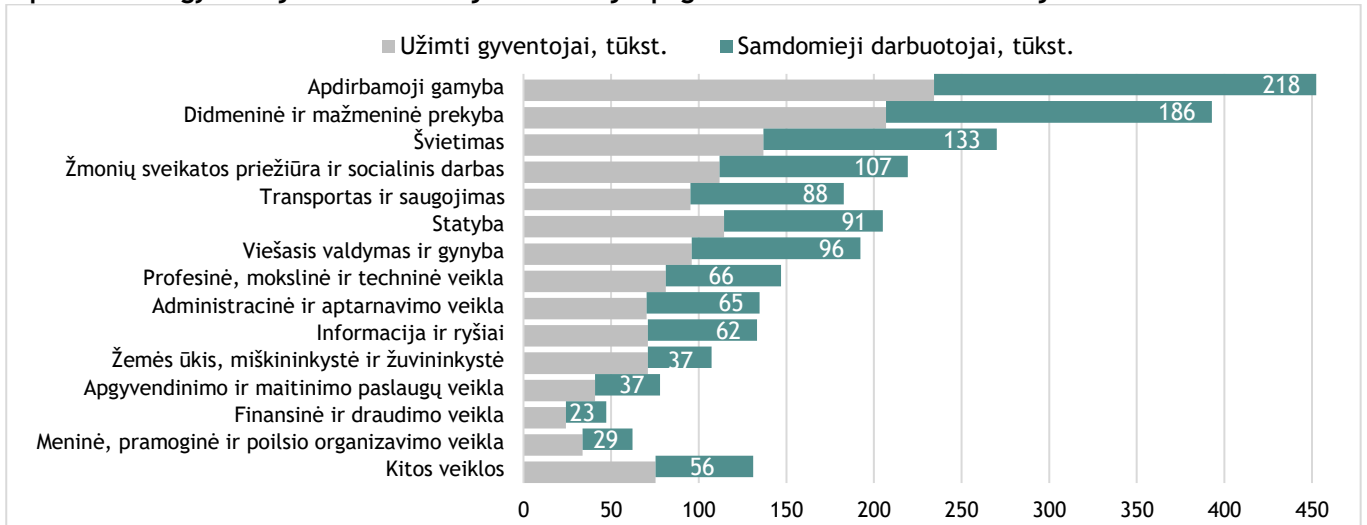

Valstybės duomenų agentūros duomenys

Per metus samdomųjų darbuotojų skaičius padidėjo 1,8 proc. Daugiausiai samdomųjų darbuotojų buvo apdirbamosios gamybos veikloje – jų dalis sudarė 16,9 proc. visų šalies samdomųjų darbuotojų. Didmeninės ir mažmeninės prekybos veikloje – 14,4 proc., švietimo – 10,3 proc. Žemės ūkyje samdomieji darbuotojai sudarė 51,5 proc. visų šioje veikloje užimtųjų gyventojų, nekilnojamojo turto operacijų veikloje – 79,3 proc., statyboje – 79,0 proc. Kitose reikšmingose ekonominėse veiklose samdomųjų darbuotojų dalis viršijo 80 proc. visų užimtųjų.

2024 m. darbo vietų skaičius labiausiai išaugo žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo veikloje – 4,5 proc. Tai didžiausias prieaugis tarp visų ekonominių veiklų, nors procentinis pokytis išlieka nedidelis ir neviršija 5 proc. Augimas, viršijantis 2 proc., fiksuotas apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų bei švietimo veiklose. Didžiausias sumažėjimas nustatytas finansinėje ir draudimo veikloje, darbo vietų sumažėjo 5,5 proc. Ši veikla išsiskiria ryškiausia neigiama tendencija tarp kitų ekonominių veiklų. Nedidelis sumažėjimas taip pat fiksuotas nekilnojamojo turto operacijų (3,2 proc.) ir didmeninės ir mažmeninės prekybos veiklose (0,4 proc.). Bendra tendencija rodo, kad daugumos veiklų pokyčiai yra nežymūs.

5 pav. Užimti gyventojai ir samdomieji darbuotojai pagal ekonominės veiklos sektorus 2024 m.

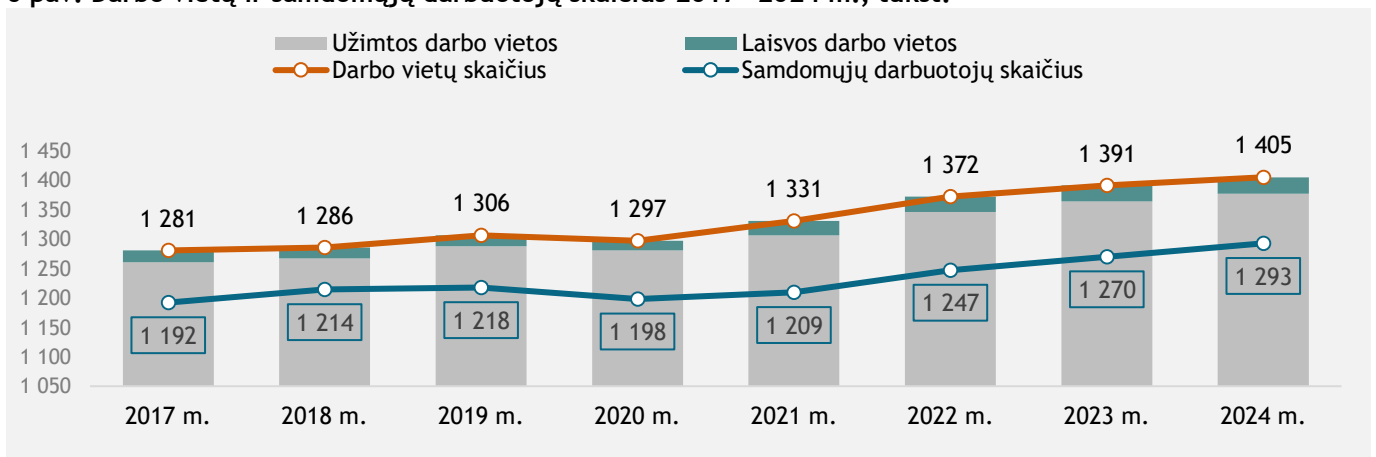

Valstybės duomenų agentūros duomenys

Darbo rinkoje darbuotojų trūkumas išlieka ryškus. Bendras laisvų ir užimtų darbo vietų skaičius – 1 405,0 tūkst., tai yra 1,0 proc. daugiau nei 2023 m. Laisvų darbo vietų skaičius padidėjo 3,8 proc. ir buvo didžiausias (28,2 tūkst.) nuo 2014 m., o užimtų darbo vietų skaičius 2024 m. didėjo 0,9 proc., kas yra mažiausias augimo tempas per pastaruosius 4 metus. Darbuotojų su reikiama kvalifikacija pasiūla ir toliau nepasiveja paklausos, o tai darbuotojams leidžia palaikyti stiprią derybinę galią ir palaiko darbo užmokesčio augimą.

Daugiausiai darbo vietų per metus įkurta žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo (5,4 tūkst.), švietimo (3,4 tūkst.), viešojo valdymo ir gynybos (2,6 tūkst.) veiklose. Tuo tarpu pastebimas sumažėjimas finansinėje ir draudimo veikloje (1,1 tūkst.) bei didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje (0,8 tūkst.). 2024 m. sveikatos priežiūros ir švietimo sektoriai išlaikė darbo vietų augimą, nes šių paslaugų poreikis išlieka didelis. Tačiau dėl visuomenės senėjimo daug darbuotojų pasitraukia į pensiją, o naujų kvalifikuotų specialistų pritraukiamas nepakankamai, ypač švietimo sektoriuje, kur išryškėja mokytojų kaitos problema. Dėl to, nors darbo vietos išsaugomos ir kuriamos, jų užpildymas tampa vis sudėtingesnis.

6 pav. Darbo vietų ir samdomųjų darbuotojų skaičius 2017–2024 m., tūkst.

Valstybės duomenų agentūros duomenys

Šalies vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (toliau – VDU) siekė 2 223,0 euro ir buvo 10,4 proc. didesnis nei 2023 m. Kai kurių ekonominių veiklų darbo užmokestis augo sparčiau nei bendras šalies vidurkis. Ypač išsiskyrė švietimo veikla, kurioje VDU augo 16,0 proc., bei žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo veikla – 13,0 proc. Tokį spartų VDU augimą šiose veiklose lėmė darbuotojų trūkumas, susijęs su gausiu pasitraukiančių į senatvės pensiją darbuotojų skaičiumi, bei būtinybe pritraukti naujų specialistų. 2024 m. mokytojų darbo užmokesčio fondas buvo padidintas du kartus –

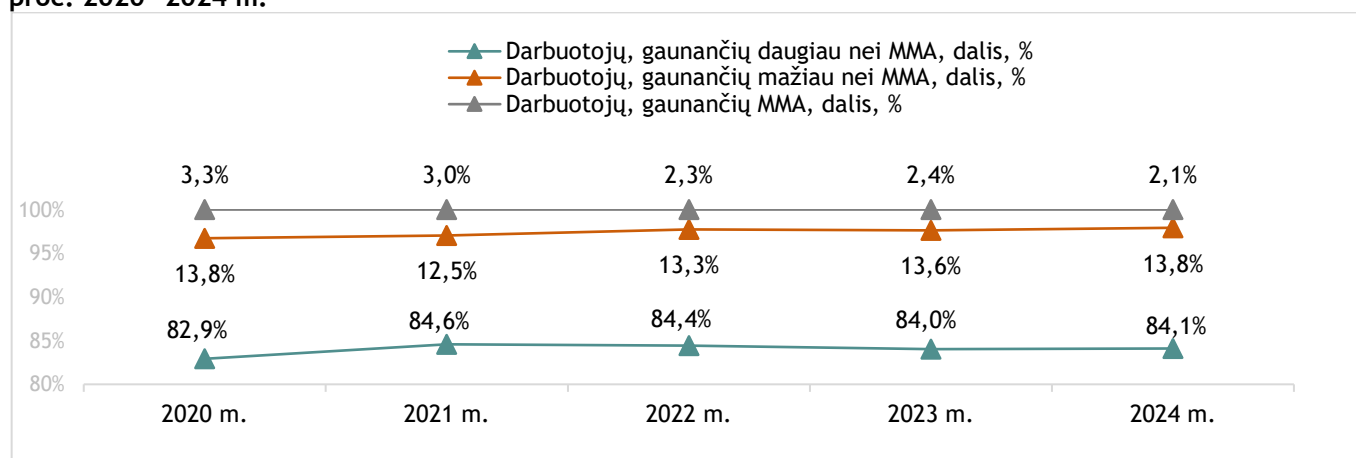
10,0 proc. nuo sausio 1 d. ir 15,5 proc. nuo rugsėjo 1 d., siekiant užtikrinti spartesnę pedagogų VDU augimą.

2024 m. informacijos ir ryšių bei finansinės ir draudimo veiklos išliko tarp didžiausius atlyginimus mokančių ekonominių veiklų, kur VDU atitinkamai siekė 3 980,5 Eur ir 3 608,5 Eur. Vis dėlto šių veiklų augimo tempas, neviršijęs 10 proc., buvo lėtesnis nei ankstesniais metais ir mažesnis už bendrą šalies vidurkį (10,4 proc.). Tai rodo darbo užmokesčio dinamikos stabilizaciją. Kaip ir prieš metus, mažiausias darbo užmokestis išliko apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (1 484,2 eurų).

2024 m. pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą minimaliosios mėnesinės algos dydį (924 eurais) Lietuva priklausė ES valstybių narių trečiajai grupei – ją sudarė 14 iš 22 ES šalių, kurių nacionalinis minimalus darbo užmokestis buvo mažesnis nei 1 000 eurų per mėnesį.

Verslo įmonėse dirbančiųjų, gaunančių mažiau nei MMA, dalis buvo 0,2 proc. p. didesnė nei 2023 m. 2024 m. verslo įmonių darbuotojų, kurių vidutinės mėnesinės bruto draudžiamosios pajamos buvo lygios MMA, dalis sudarė 2,1 proc., darbuotojų, kurių vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos buvo mažesnės nei nustatyta MMA, dalis sudarė 13,8 proc., o dirbančiųjų, kurių vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos buvo didesnės nei nustatyta MMA, dalis siekė 84,1 proc.

7 pav. Verslo įmonėse dirbančiųjų, kurių mėnesinis VDU mažesnis nei MMA / didesnis arba lygus MMA, dalis, proc. 2020–2024 m.

VMI duomenų saugykla. VSDFV duomenys apie vidutines mėnesines bruto draudžiamąsias pajamas (VDU)

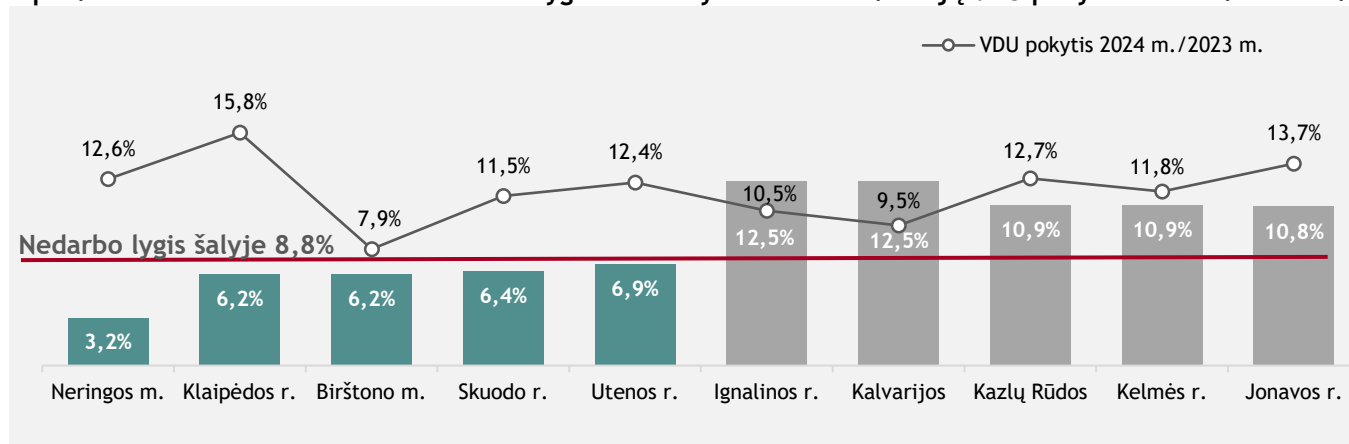
2024 m. MMA = 924 eurais; 2023 m. MMA = 840 eurų; 2022 m. MMA = 730 eurų; 2021 m. MMA = 642 eurais; 2020 m. MMA = 607 eurais;

2024 m. pabaigoje šalyje įregistruota 163,6 tūkst. bedarbių, bedarbių santykis su darbingo amžiaus gyventojais sudarė 8,8 proc.

Užimtumo tarnybos duomenimis, 2024 m. bedarbių šalyje buvo 1,5 tūkst. arba 0,9 proc. daugiau nei 2023 m., o nedarbo lygis per metus padidėjo 0,2 proc. iki 8,8 proc. Pagrindinę įtaką šiam pokyčiui turėjo jaunimo ir vyresnio amžiaus asmenų nedarbo augimas. Jaunimo (16-24 m.) nedarbas išaugo 7,1 proc., ši amžiaus grupė galimai susiduria su ribota darbo patirtimi, mažesnėmis galimybėmis įsitvirtinti nuolatiniam darbe. Vyresnio amžiaus (nuo 50 m.) bedarbių skaičius padidėjo 2,5 proc. Tuo pat metu ilgalaikių bedarbių skaičius sumažėjo 4,4 proc., kas rodo dalinį užimtumo programų veiksmingumą. Bendras nedarbo augimas atspindi struktūrines jaunimo ir vyresnio amžiaus įsidarbinimo problemas.

Palyginti su 2023 m., 2024 m. nedarbo lygis mažėjo 26 savivaldybėse, didėjo 28 savivaldybėse, o 6 – nepakito. Ryškiausias teigiamas pokytis fiksuotas Jurbarko r. – nedarbo lygis sumažėjo 1,3 proc. p. nuo 10,6 proc. iki 9,3 proc. Didžiausias nedarbo lygio augimas – Lazdijų r., kur rodiklis padidėjo nuo 8,4 proc. iki 10,3 proc. Iš penkių didžiausių šalies miestų aukščiausias nedarbo lygis fiksuotas Kaune (9,7 proc.), žemiausias – Šiauliuose (7,1 proc.).

8 pav. Žemiausias ir aukščiausias nedarbo lygis savivaldybėse 2024 m. bei jų VDU pokytis 2024 m./2023 m.

Užimtumo tarnybos duomenys, Valstybės duomenų agentūros duomenys

2024 M. GALIOJANTYS TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI, KURIE TURĖJO ĮTAKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ADMINISTRAVIMUI

Minimalioji mėnesinė alga (MMA) sudarė 924 eurus (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 28 d. nutarimas Nr. 516). 2023 m. MMA buvo 840 eurų.

Su darbo santykiais susijusios pajamos, kurių metinė dalis neviršijo 60 VDU, apmokestintos 20 proc. GPM tarifu, pajamų dalis, viršijanti 60 VDU, apmokestinta taikant 32 proc. GPM tarifą (GPMĮ 6 str. 1¹ d.).

Nesusijusios su darbo santykiais pajamos, kurių metinė dalis neviršijo 120 VDU, apmokestintos 15 proc. GPM tarifu, pajamų dalis, viršijanti 120 VDU, apmokestinta 20 proc. GPM tarifu (GPMĮ 6 str. 1² d.).

Nustatytas 747 eurų neapmokestinamųjų pajamų dydis (NPD), 2023 m. NPD buvo 625 eurai (GPMĮ 20 str.). Taikomo NPD dydis priklauso nuo su darbo santykiais susijusių pajamų bendros sumos.

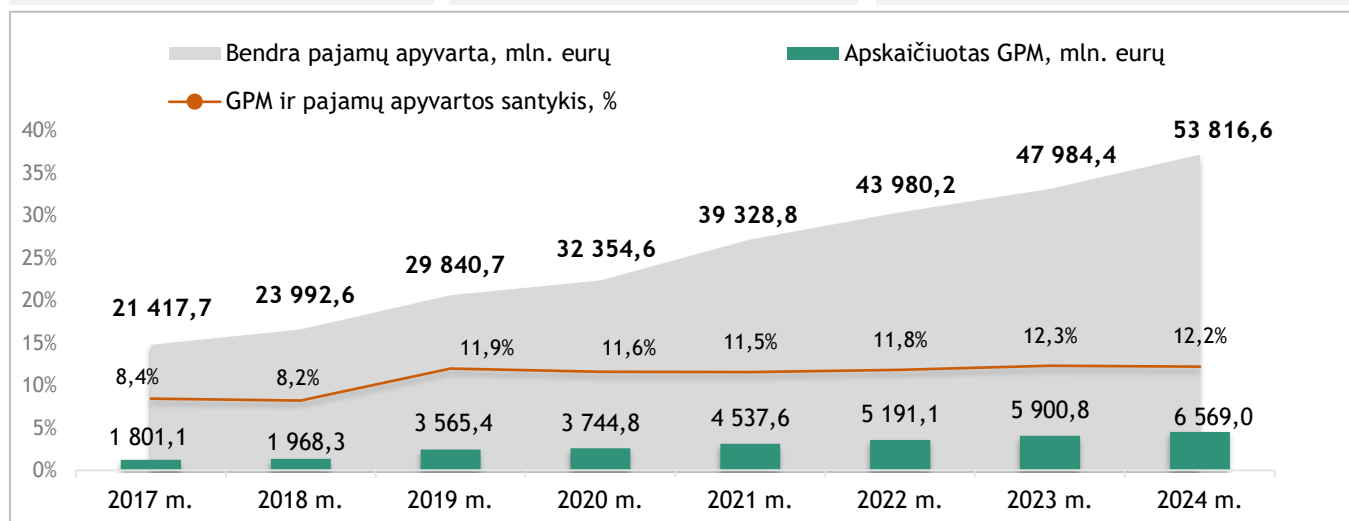
Nuolatinis Lietuvos gyventojas apmokestinamąsias pajamas galėjo sumažinti papildomomis kaupiamosiomis pensijų ir gyvybės draudimo įmokomis, kurios buvo sudarytos ne vėliau kaip iki 2024 m. gruodžio 31 d. (GPMĮ 21 str. 1 d. 1, 2 ir 2¹ p.).

GYVENTOJŲ PAJAMŲ STRUKTŪRA IR PAJAMŲ APMOKESTINIMAS

53 816,6 mln. eurų
Bendra pajamų apyvarta

6 569,0 mln. eurų
Apskaičiuotas GPM

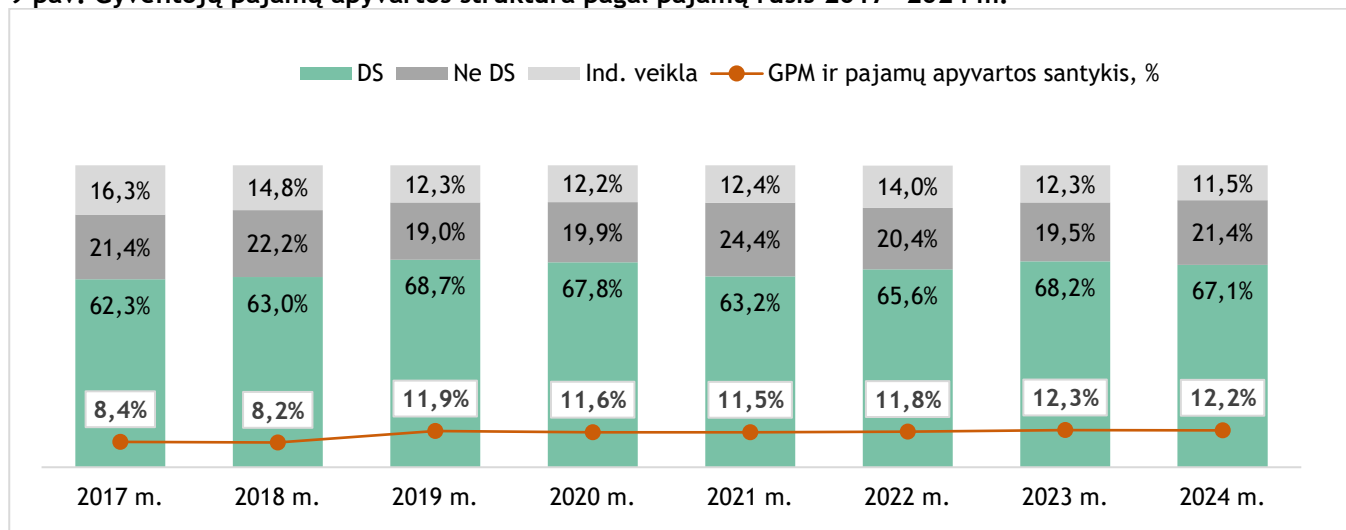
12,2 proc.
GPM ir pajamų apyvartos santykis

VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

Metinės gyventojų pajamų mokesčio deklaracijos (forma GPM311) ir gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijos (forma GPM312) duomenimis, 2024 m. gyventojų visų pajamų apyvarta sudarė 53 816,6 mln. eurų ir buvo 12,2 proc. didesnė nei 2023 m., o nuo šių pajamų apskaičiuotas GPM – 11,3 proc. didesnis nei prieš metus.

9 pav. Gyventojų pajamų apyvartos struktūra pagal pajamų rūšis 2017–2024 m.

VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ne DS – su darbo santykiais nesusijusios pajamos; Ind. veikla – individualios veiklos pajamos (individuali žemės ūkio veikla, veikla pagal pažymą arba verslo liudijimą ir kt. ind. veiklos pajamos).

Didžiąją pajamų dalį sudaro pajamos, susijusios su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais – jos sudaro apie 67,1 proc. visos pajamų apyvartos, todėl išlieka pagrindiniu gyventojų pajamų šaltiniu. Pajamos, nesusijusios su darbo santykiais, sudaro 21,4 proc. bendros pajamų struktūros, o palyginti nedidelę dalį užima individualios veiklos pajamos – 11,5 proc.

36 091,4 mln. eurų

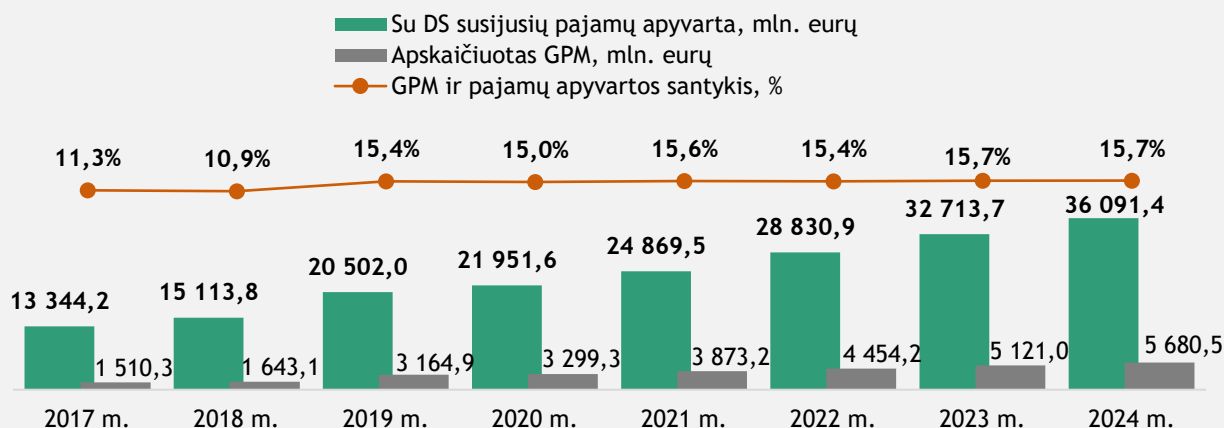
Su DS susijusių pajamų apyvarta

5 680,5 mln. eurų

Apskaičiuotas GPM

15,7 proc.

GPM ir pajamų apyvartos santykis

11 495,8 mln. eurų

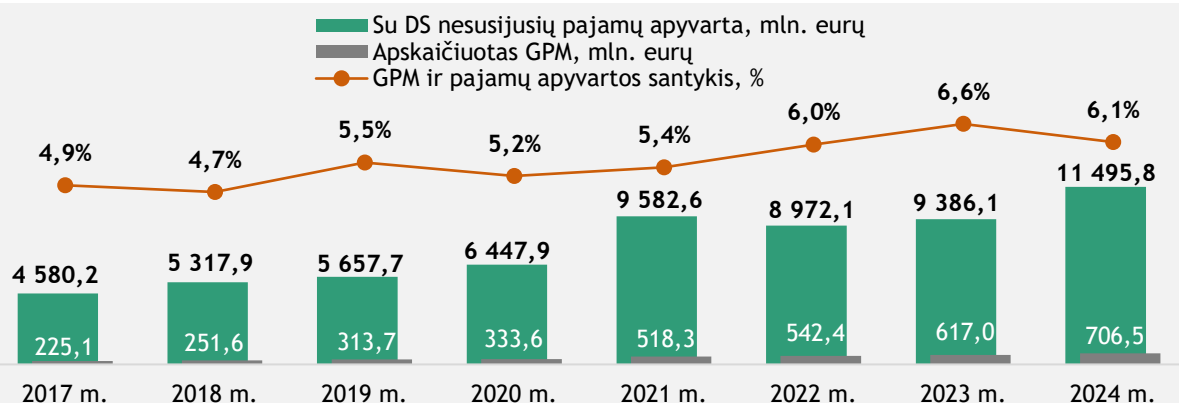
Su DS nesusijusių pajamų apyvarta

706,5 mln. eurų

Apskaičiuotas GPM

6,1 proc.

GPM ir pajamų apyvartos santykis

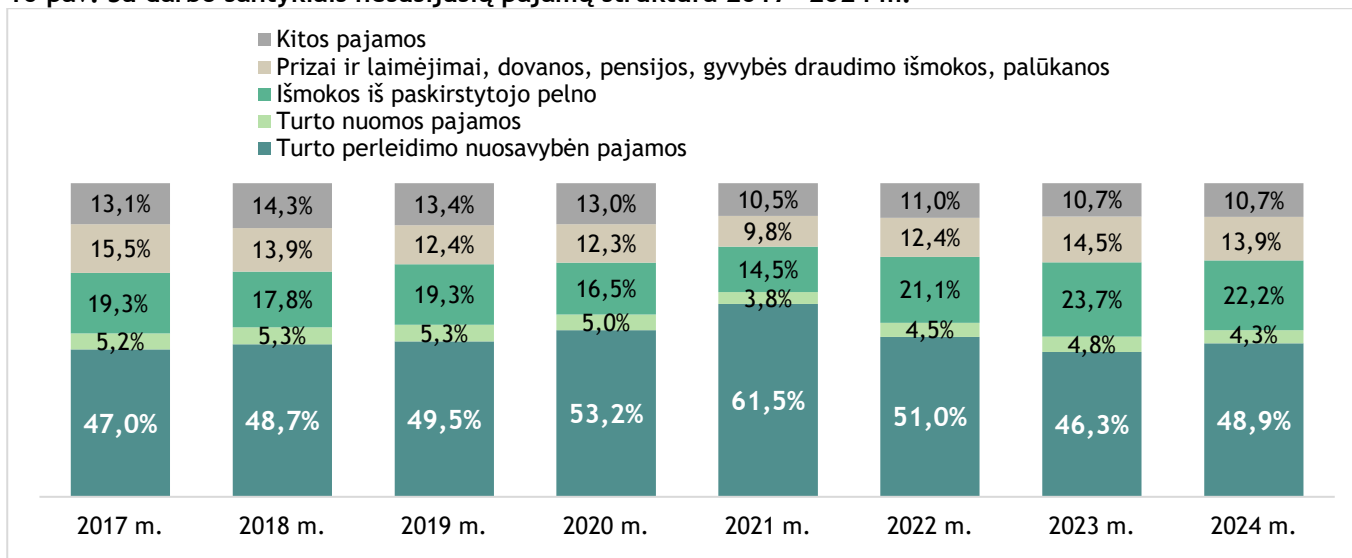

VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

2024 m. gyventojų su darbo santykiais susijusios pajamos buvo 10,3 proc. didesnės nei 2023 m., o nuo jų apskaičiuotas GPM padidėjo 10,9 proc. 2024 m. su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų apmokestinamosios pajamos po leistinių atskaitymų siekė 26 578,6 mln. eurų, tai sudarė 73,6 proc. nuo visos šios rūšies pajamų apyvartos.

2024 m. su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais nesusijusių pajamų apyvarta buvo 22,5 proc. didesnė nei 2023 m., o nuo šių pajamų apskaičiuotas GPM padidėjo 14,5 proc. Pagrindinį augimą lėmė 2,5 karto išaugusios išmokos už palūkanas, išmokėtas nuolatiniais Lietuvos gyventojams, 29,5 proc. padidėjusios nekilnojamojo turto perleidimo pajamos bei didesnės prizų ir laimėjimų įplaukos. Loterijų laimėjimų (43 pajamų rūšies kodas) apyvarta 2024 m. siekė 93,0 mln. eurų, iš kurių net 87,1 proc. sudarė vieno asmens laimėjimas, išskiriantis šią pajamų rūšį dėl neįprastai didelio vienkartinio laimėjimo. Indėlių palūkanų pajamų, gautų pagal sutartis, sudarytas nuo 2014 m. sausio 1 d., apyvarta per metus padidėjo 4,7 karto, o nuo jų sumokėtas GPM išaugo net 5,3 karto, palyginti su 2023 m. Tuo metu, labiausiai sumažėjo pajamos iš gautų dovanų. Bendroji pajamų apyvarta šioje kategorijoje, įskaitant dovanas iš artimųjų, buvo 18,3 proc. mažesnė nei 2023 m. Didžiausią dalį sudarė dovanos iš artimųjų, kurios sumažėjo 18,9 proc. Dovanų iš kitų gyventojų suma išliko stabili, augo nežymiai – tik 0,6 proc., o juridinių asmenų deklaruota dovanų suma sumažėjo 25,0 proc. Pagal galiojančią tvarką dovanos, gautos iš artimųjų, nėra apmokestinamos ir neprivalomos deklaruoti, todėl deklaruojama pajamų suma gali neatskleisti tikrosios šių pajamų apimtys.

10 pav. Su darbo santykiais nesusijusių pajamų struktūra 2017–2024 m.

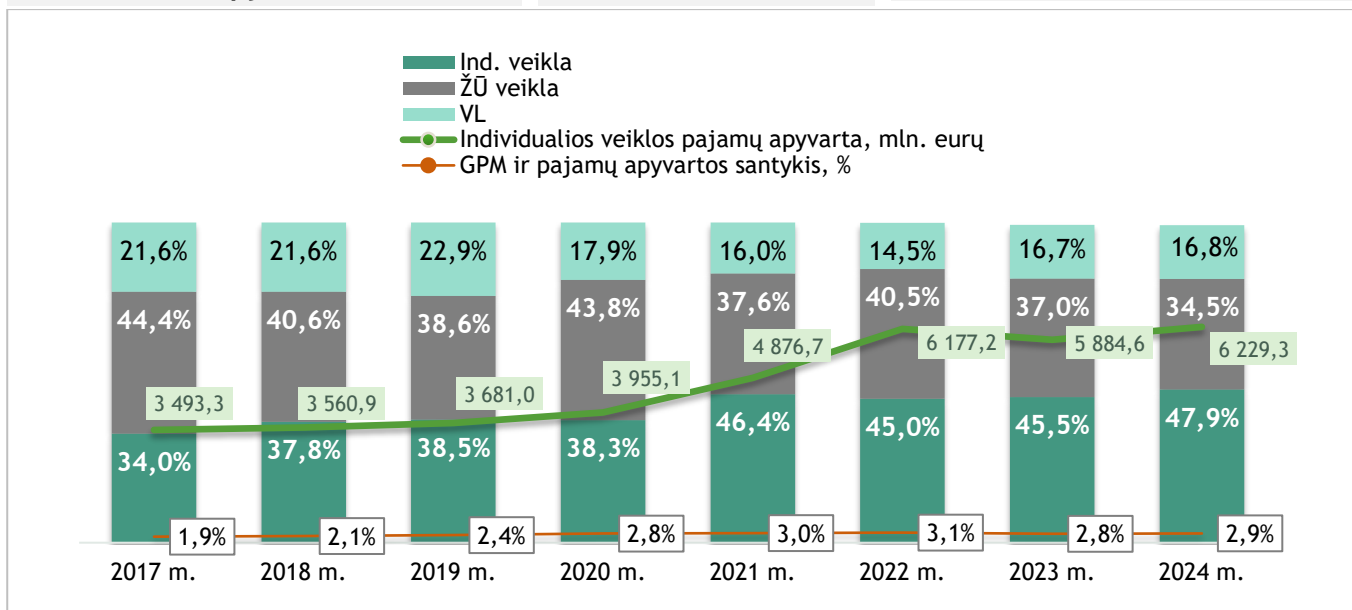

VMI duomenų saugykla. Deklaracijų GPM311 ir GPM312 duomenys

6 229,3 mln. eurų
Ind. veiklos bendra pajamų apyvarta

182,0 mln. eurų
Apskaičiuotas GPM

2,9 proc.
GPM ir pajamų apyvartos santykis

VMI duomenų saugykla. GPM311 ir GPM312 deklaracijų duomenys

Pajamų iš individualios veiklos (išskyrus žymimas 35, 90, 92 kodais) (Ind. veikla), pagal verslo liudijimą (VL), individualios žemės ūkio veiklos pajamų (ŽŪ veikla) struktūra.

2024 m. gyventojų individualios veiklos pajamos buvo 5,9 proc. didesnės nei 2023 m., o nuo jų apskaičiuotas GPM atitinkamai padidėjo 11,8 proc. Individualios veiklos apmokestinamosios pajamos po leistinų atskaitymų (2 703,2 mln. eurų), nuo kurių skaičiuojamas pajamų mokestis, sudarė 43,4 proc. visos individualios veiklos pajamų apyvartos.

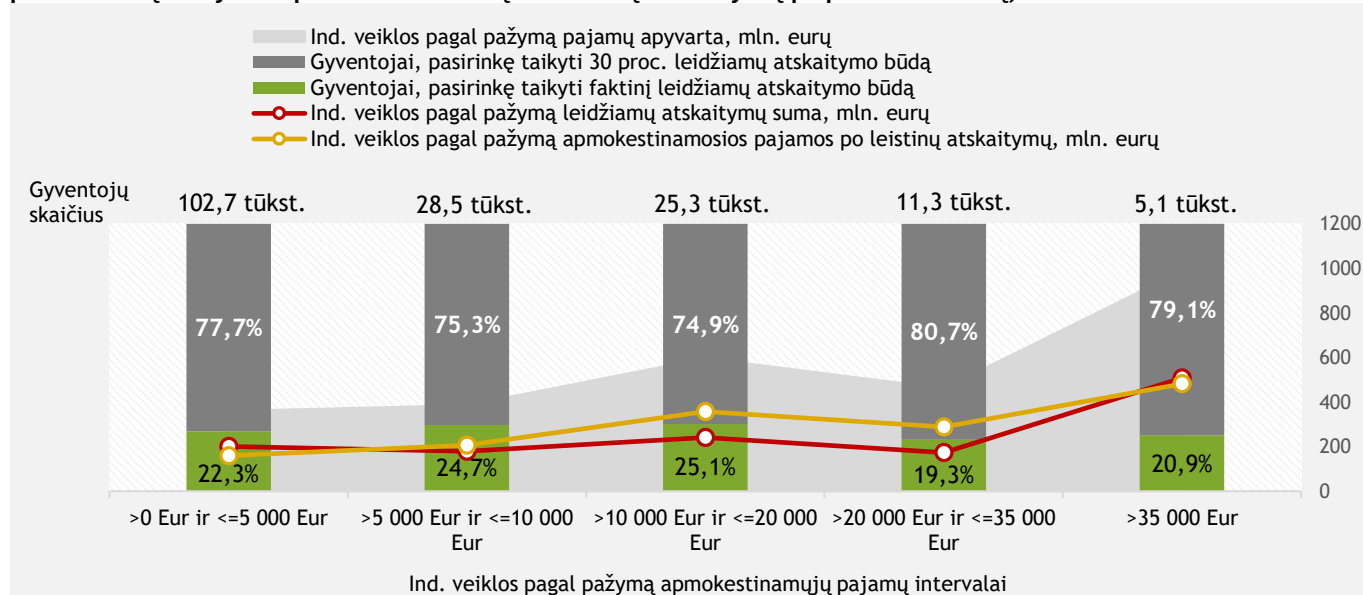
Pajamas iš individualios veiklos pagal verslo liudijimą (pajamų rūšies kodai 90, 92) deklaravo 91,0 tūkst. asmenų (2,3 proc. daugiau nei 2023 m.), iš jų 290 deklaravo daugiau kaip 45 tūkst. eurų pajamų. 2024 m. išduotų verslo liudijimų skaičius, palyginti su 2023 m., padidėjo 3,5 proc., tačiau pokytis nebuvo vienodas visose veiklos grupėse. Ryškiausiai išsiskyrė paslaugų sritis, kuri išliko dominuojanti ir buvo vienintelė, kurioje fiksuotas augimas. Paslaugų verslo liudijimai sudarė 78,0 proc. visų verslo liudijimų. Šį augimą galėjo lemti nedidelės veiklos pradžios sąnaudos, lankstumas bei didėjanti individualizuotų paslaugų paklausa. Priešingai, prekybos srityje išduotų verslo liudijimų skaičius sumažėjo 4,8 proc., o

jų dalis tarp visų liudijimų sumažėjo nuo 19,7 iki 18,2 proc. Tikėtina, kad tam įtakos turėjo auganti konkurencija elektroninės prekybos sektoriuje ir besikeičiantys vartotojų įpročiai. Gamybos sektoriuje taip pat fiksuotas verslo liudijimų sumažėjimas – beveik 3 proc., o jų dalis tarp visų liudijimų siekė vos 3,8 proc.

Gyventojų pajamų mokesčio GPM311 deklaracijų duomenimis, 2024 m. pajamų apyvarta iš individualios veiklos padidėjo 311,8 mln. eurų arba 5,4 proc. Augimas fiksuotas visose individualios veiklos grupėse, išskyrus žemės ūkio veiklą (pajamų rūšies kodas 35), kurioje pajamos sumažėjo 1,5 proc.

Asmenų, vykdančių individualią veiklą (pajamų rūšies kodas 93) pajamų apyvarta augo 10,5 proc. ir pasiekė 2,9 mlrd. eurų. Apmokestinamosios pajamos augo dar sparčiau – 11,7 proc., o leidžiamų atskaitymų bei perkeliamų nuostolių suma padidėjo 10,7 proc., rodančiu proporcingą, bet neperteklinį išlaidų augimą. Apskaičiuoto GPM suma padidėjo 13,9 proc., o apmokestinamų pajamų dalis apyvartoje išliko stabili – 46,8 proc. Tai rodo, kad veiklos rezultatai gerėjo: augo tiek pačios pajamos, tiek ir pelnas. 2024 m. 59,4 proc. gyventojų, vykdžiusių individualią veiklą pagal pažymą, deklaravo apmokestinamąsias pajamas (>0 eurų) iki 5 tūkst. eurų, o virš 35 tūkst. eurų – tik 2,9 proc. gyventojų. 77,1 proc. (133,3 tūkst.) gyventojų, deklaravusių individualios veiklos pagal pažymą apmokestinamąsias pajamas, pasirinko 30 proc. leidžiamų atskaitymų taikymo būdą, kai nereikia turėti išlaidas pagrindžiančių dokumentų (GPMĮ 18 str. 12 d.). Tuo tarpu faktinius leidžiamus atskaitymus, t. y. faktiškai patirtas ir dokumentais pagrįstas išlaidas, deklaravo tik 22,9 proc. šios grupės gyventojų.

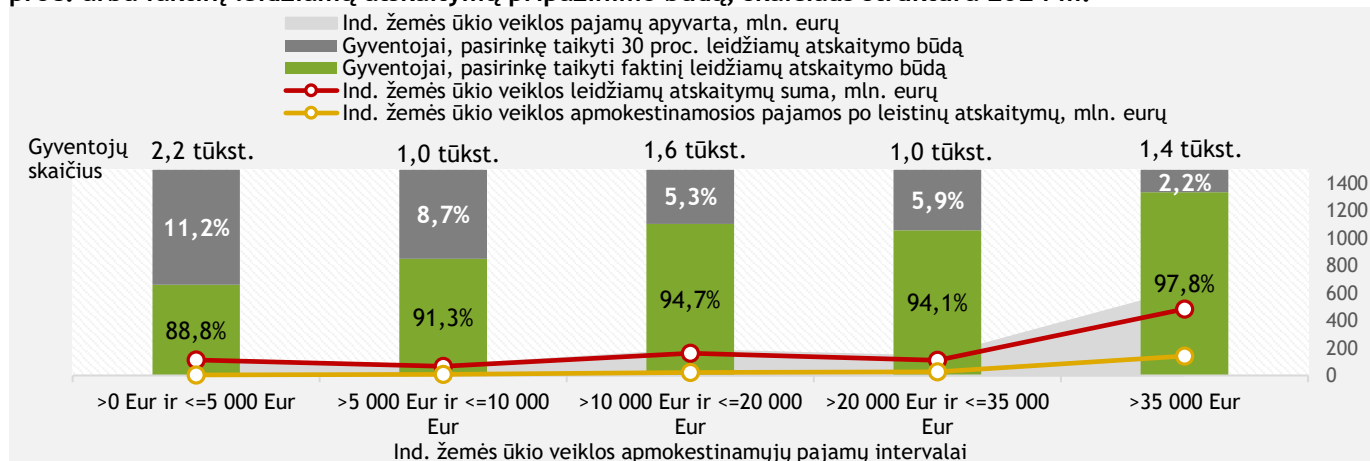
11 pav. Gyventojų, deklaravusių apmokestinamąsias pajamas iš individualios veiklos pagal pažymą* ir pasirinkusių taikyti 30 proc. arba faktinį leidžiamų atskaitymų pripažinimo būdą, skaičiaus struktūra 2024 m.

GPM311 deklaracijos duomenys. *Gyventojų deklaruotos individualios veiklos pagal pažymą (93 pajamų rūšies kodas) apmokestinamosios pajamos po leistinų atskaitymų. Individualios veiklos apmokestinamosios pajamos neviršijančios 20 000 eurų per metus, faktiškai apmokestinamos 5 proc. tarifu, o kai apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 eurų per metus, taikomas pajamų mokesčio tarifas didėja, kol pasiekia nekintantį 15 proc. pajamų mokesčio tarifą (kai apmokestinamosios pajamos siekia 35 000 eurų per metus).

Visose apmokestinamųjų pajamų intervalų grupėse vyrauja 30 proc. leidžiamų atskaitymų taikymo būdas. Faktinių išlaidų pripažinimo metodą pasirenka gerokai mažesnė gyventojų dalis. Išsiskiria mažiausias ir didžiausias pajamas gaunantys gyventojai, kur leidžiamų atskaitymų suma viršija apmokestinamąsias pajamas po leistinų atskaitymų.

12 pav. Gyventojų, deklaruosiančių apmokestinamąsias pajamas iš žemės ūkio veiklos* ir pasirinkusių taikyti 30 proc. arba faktinį leidžiamų atskaitymų pripažinimo būdą, skaičiaus struktūra 2024 m.

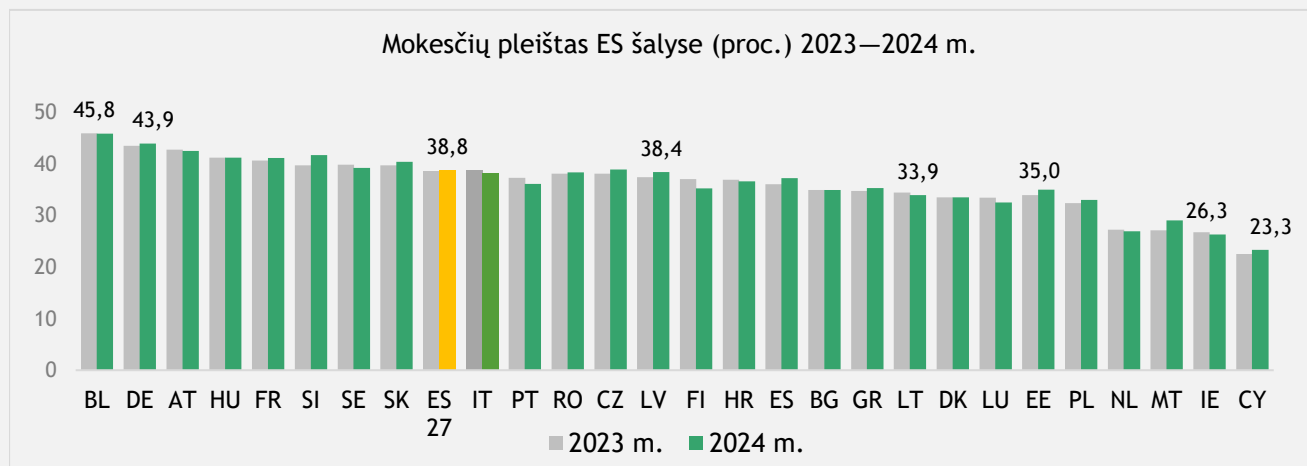

GPM311 deklaracijos duomenys. *Gyventojų deklaruotos individualios žemės ūkio veiklos (35 pajamų rūšies kodas) apmokestinamosios pajamos po leistinų atskaitymų.

2024 m. mokesčių pleišto rodiklis Lietuvoje – 33,9 proc., Latvijoje – 38,4 proc., Estijoje – 35,0 proc. Šalies mokesčių pleišto struktūroje didžiausią dalį sudarė socialinio draudimo mokesčiai.

2024 m. Europos Sąjungos šalių mokesčių pleišto rodiklis siekė 38,8 proc. Didžiausi mokesčių pleišto rodikliai buvo Belgijoje (45,8 proc.) ir Vokietijoje (43,9), o mažiausiai darbo sąnaudos buvo apmokestintos Kipre (23,3) ir Airijoje (26,3 proc.).

Mokesčių pleištas – vienas iš darbo rinkos rodiklių, apibūdinantis darbo pajamų apmokestinimo lygį ir suprantamas kaip santykis tarp darbdavio patiriamų sąnaudų darbuotojo samdai ir darbuotojo gaunamo darbo užmokesčio, atskaičius mokesčius.

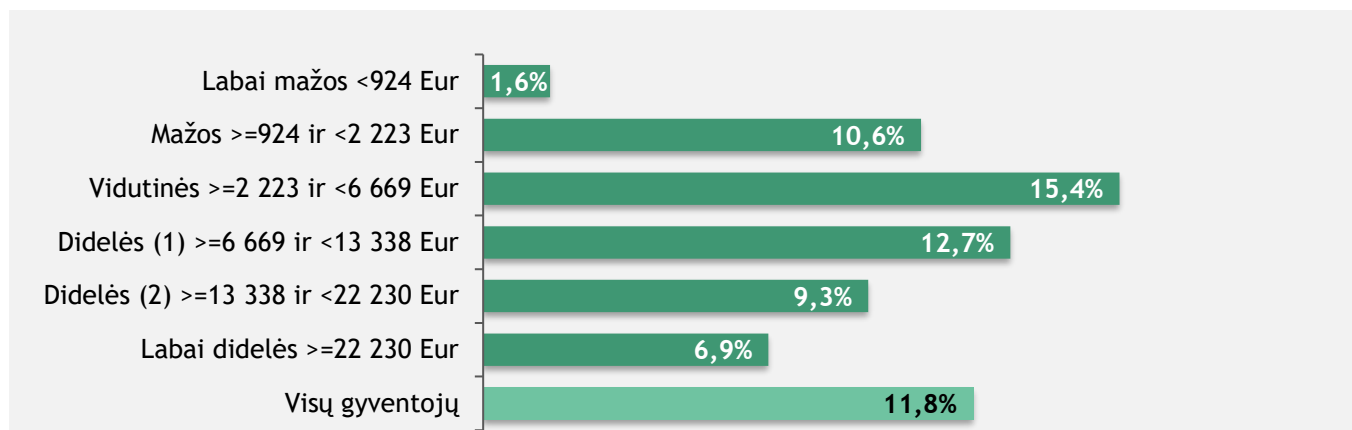

BL-Belgija, BG-Bulgarija, CZ-Čekija, DK-Danija, DE-Vokietija, EE-Estija, IE-Airija, GR-Graikija, ES-Ispanija, FR-Prancūzija, HR-Kroatija, IT-Italija, CY-Kipras, LV-Latvija, LT-Lietuva, LU-Liuksemburgas, HU-Vengrija, MT-Malta, NL-Nyderlandai, AT-Austrija, PL-Lenkija, PT-Portugalija, RO-Rumunija, SI-Slovėnija, SK-Slovakija, FI-Suomija, SE-Švedija, ES 27 - Europos sąjunga, 27 šalys (nuo 2020 m.).

EUROSTAT, duomenų atnaujinimo data 2025-04-29

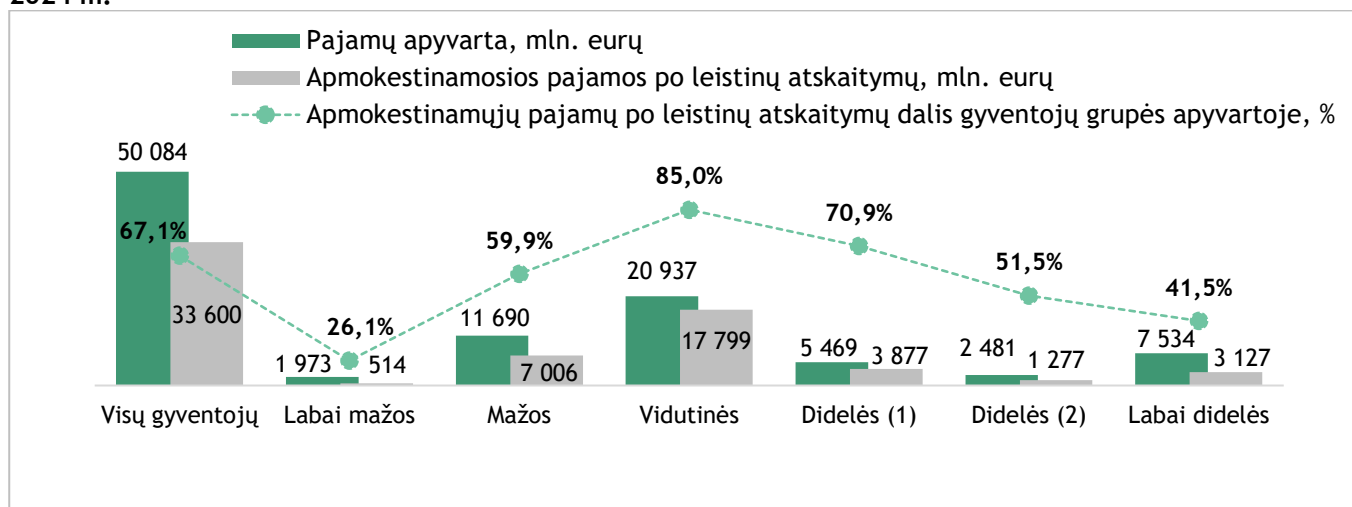
GYVENTOJŲ GRUPĖS PAGAL DEKLARUOTAS PAJAMAS

GPM ir pajamų apyvartos santykis pagal atskiras gyventojų pajamų grupes 2024 m.

2024 m. pagrindinė mokestinė našta teko vidutines pajamas gaunančių gyventojų grupei – GPM ir pajamų apyvartos santykis buvo didžiausias ir siekė 15,4 proc. (2023 m. šis rodiklis sudarė 14,9 proc.), o mažiausias – labai mažas pajamas gaunančių gyventojų grupėje, kur GPM ir pajamų apyvartos santykis siekė 1,6 proc. Labai didelės pajamas gaunančių gyventojų grupėje GPM ir pajamų apyvartos santykis 2023 m. sudarė 6,9 proc., 2024 m. išliko toks pats.

13 pav. Pajamų apyvarta ir apmokestinamosios pajamos po leistinių atskaitymų pagal gyventojų pajamų grupes 2024 m.

VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

Gyventojų pajamų apyvarta apskaičiuota pagal metinės pajamų mokesčio deklaracijos (forma GPM311) ir jos priedų duomenis apie gautas pajamas, jų pagrindu apskaičiuota gyventojų vidutinė vieno mėnesio pajamų apyvarta, pagal kurią gyventojas priskirtas prie atitinkamos pajamų grupės. Vidutinė vieno mėnesio pajamų apyvarta lyginta su 2024 m. Valstybės duomenų agentūros skelbiamu šalies VDU, padaugintu iš ekspertiniu būdu nustatyto koeficiento (2024 m. VDU sudarė 2 223,0 eurai).

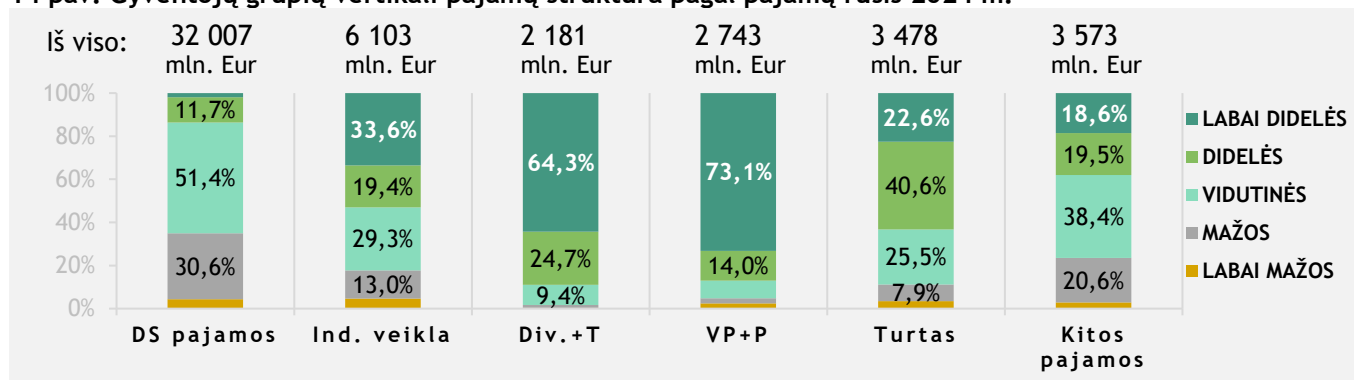
1 lentelė. Gyventojų grupės pagal pajamų grupes

Gyventojų grupė pagal pajamas		Vidutinės mėnesinės pajamų apyvartos intervalai, eurai
Labai mažos pajamos	< MMA	< 924 eurai
Mažos pajamos	>= MMA ir < VDU x koef. 1	>= 924 eurai ir < 2 223 eurai
Vidutinės pajamos	>= VDU x koef. 1 ir < VDU x koef. 3	>= 2 223 eurai ir < 6 669 eurai
Didelės pajamos	>= VDU x koef. 3 ir < VDU x koef. 10	>= 6 669 eurai ir < 22 230 eurų
Labai didelės pajamos	>= VDU x koef. 10	>= 22 230 eurų

2024 m. didelės ir labai didelės pajamas gaunantys gyventojai deklaravo 1 914,6 mln. eurų pajamų iš dividendų (7,8 proc. daugiau nei 2023 m.), tai sudarė 89,1 proc. visų pajamų iš dividendų. Dividendai ir kitos pajamos iš paskirstytojo pelno apmokestintos taikant 15 proc. mokesčio tarifą nepriklausomai nuo pajamų dydžio.

2024 m. labai didelės pajamas gaunančių gyventojų apskaičiuotas GPM sudarė 8,7 proc. viso gyventojų apskaičiuoto GPM, didelės pajamas gaunančių gyventojų – 15,6 proc., o vidutines pajamas gaunančių gyventojų – net 54,3 proc., mažas ir labai mažas pajamas gaunančių gyventojų – 21,4 proc.

14 pav. Gyventojų grupių vertikali pajamų struktūra pagal pajamų rūšis 2024 m.

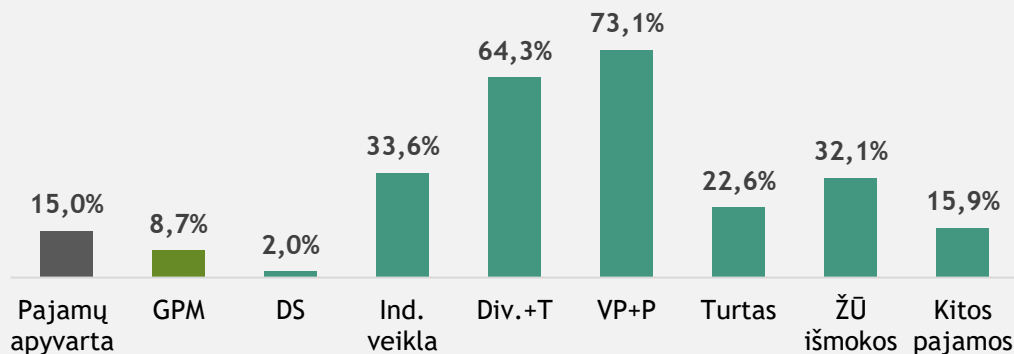

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ind. veikla – pajamos iš individualios veiklos pagal pažymą, verslo liudijimą, žemės ūkio veiklos; Div.+T – pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendai) ir tantjemų bendra suma; VP+P – finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo ir palūkanų bendra suma; Turtas – nekilnojamojo ir registruotino kilnojamojo turto perleidimo bei nuomos pajamos.

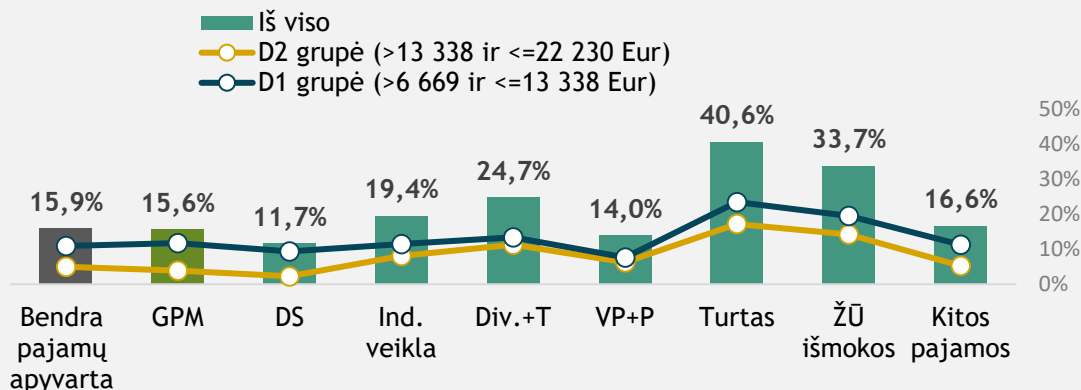
VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

2024 m. GYVENTOJŲ GRUPIŲ VERTIKALI PAJAMŲ STRUKTŪRA

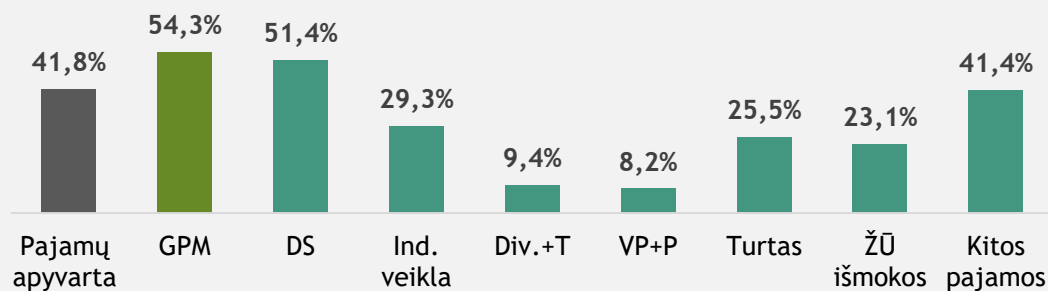
Labai didelės
pajamas
gaunantys
gyventojai

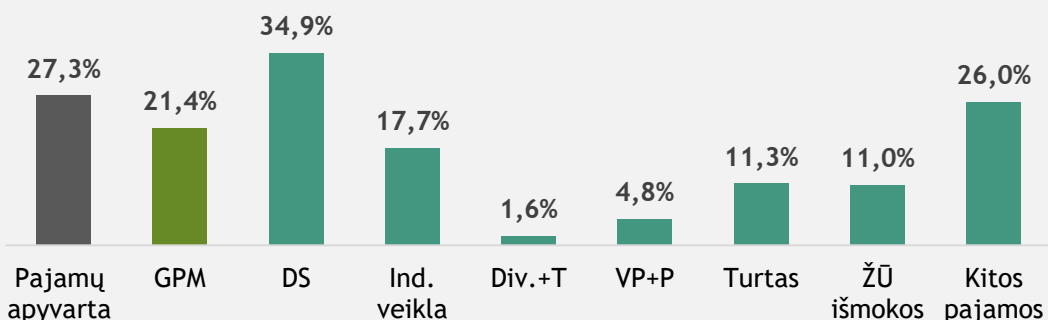
Didelės
pajamas
gaunantys
gyventojai

Vidutines pajamas gaunantys gyventojai

Mažas ir labai mažas pajamas gaunantys gyventojai

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ind. veikla – pajamos iš individualios veiklos pagal pažymą, verslo liudijimą, žemės ūkio veiklos; Div.+T – pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendai) ir tantjemų bendra suma; VP+P – finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo ir palūkanų bendra suma; Turtas – nekilnojamojo ir registruotino kilnojamojo turto perleidimo bei nuomos pajamos; ŽŪ išmokos – tiesioginės ir kompensacinės išmokos, išmokėtos pagal LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą bei pagal kitus tokių išmokų mokėjimą reglamentuojančius teisės aktus.

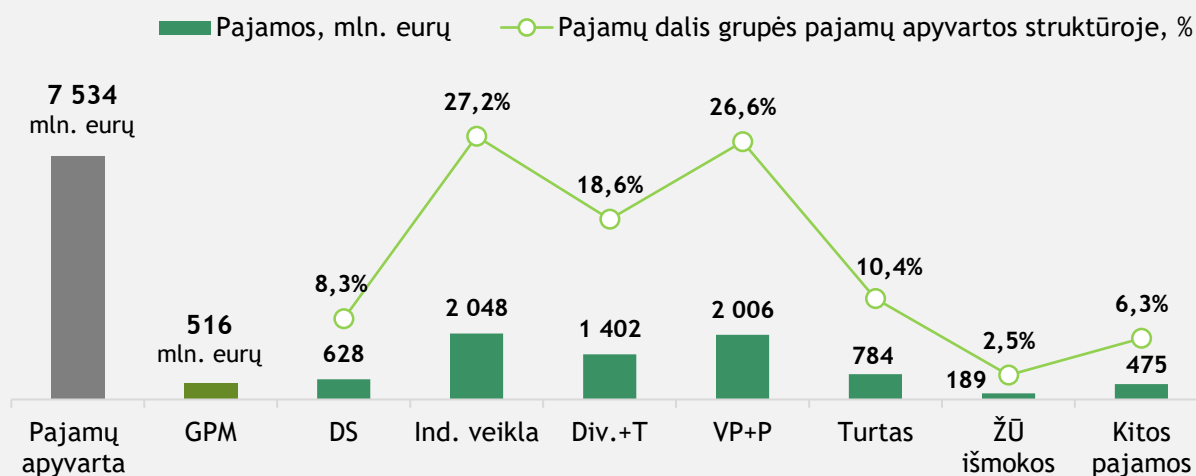
VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

2024 m. GYVENTOJŲ GRUPIŲ HORIZONTALI PAJAMŲ STRUKTŪRA

Labai didelės pajamas gaunantys gyventojai ($\geq 22\,230$ eurų)

9,7 tūkst. gyventojų (0,6% visų deklaravusių gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 6,9%

Dideles pajamas gaunantys gyventojai arba D1 grupė ($\geq 6\,669$ ir $< 13\,338$ eurai)

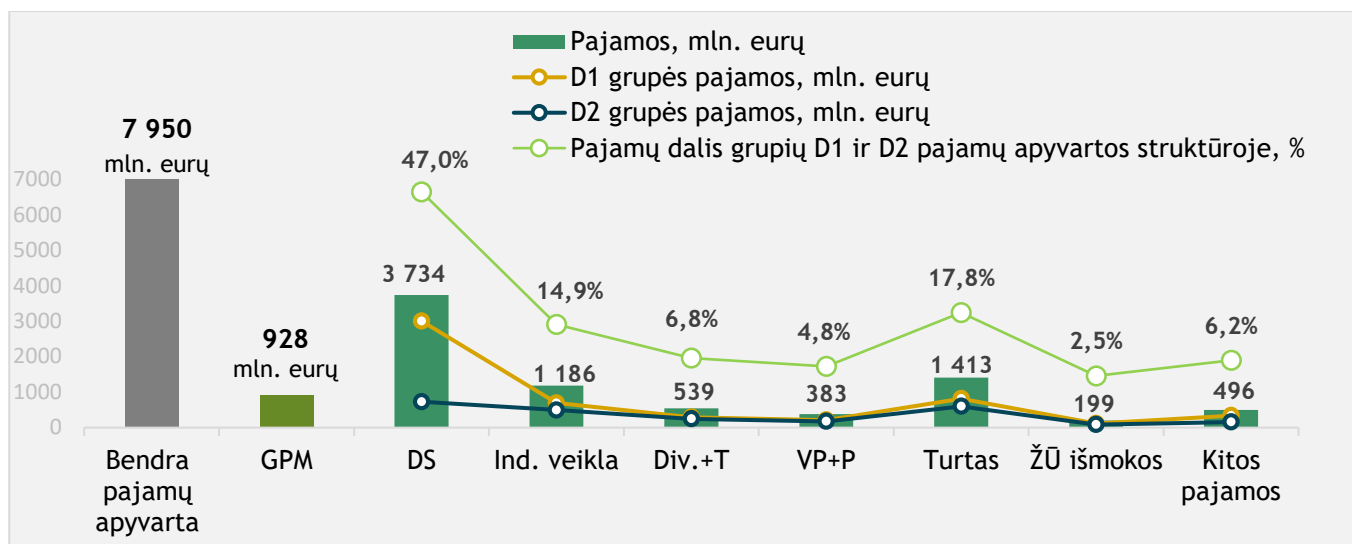
51,1 tūkst. gyventojų (3,2% visų deklaravusių gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 12,7%

Dideles pajamas gaunantys gyventojai arba D2 grupė ($\geq 13\,338$ ir $< 22\,230$ eurų)

12,3 tūkst. gyventojų (0,8% visų deklaravusių gyventojų)

GPM ir pajamų apyvartos santykis 9,3%

VMI duomenų saugykla, GPM311 deklaracijos duomenys

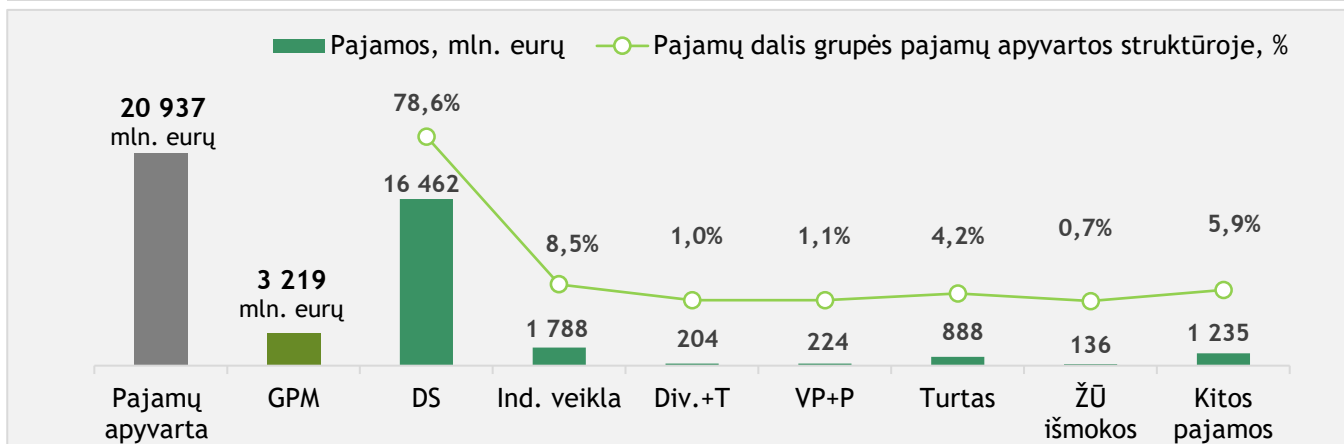
Labai didelės pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų struktūroje didžiausią dalį – 27,2 proc. – sudarė pajamos iš individualios veiklos, o pajamos iš finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo (vertybinių popierių) bei palūkanų sudarė 26,6 proc. visos šios grupės pajamų apyvartos. 2024 m. individualios veiklos pajamos buvo 2,4 proc. didesnės nei 2023 m., o gyventojų, vykdančių individualią veiklą ir deklaruosius pajamas, skaičius padidėjo 0,9 proc. 2024 m. gyventojų deklaruotos pajamos iš nekilnojamojo turto perleidimo 25,9 proc. didesnės nei 2023 m. Tam įtakos turėjo atsigavusi nekilnojamojo turto rinka Lietuvoje: metų pabaigoje sumažėjęs EURIBOR ir kritusios būsto paskolų palūkanų normos pagerino paskolų prieinamumą, skatindamos didesnę sandorių skaičių, o stabilizavusios statybinių medžiagų kainos ir pagerėję gyventojų lūkesčiai paskatino aktyvesnę investuotojų bei gyventojų įsitraukimą į nekilnojamojo turto rinką. Taip pat 2024 m. šios grupės asmenims buvo išmokėta 189,5 mln. eurų GPM neapmokestinamųjų kompensacinių išmokų (38,6 proc. daugiau nei 2023 m.), išmokėtų pagal LR žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą. Labai didelės pajamas gaunančių gyventojų grupės GPM ir pajamų apyvartos santykis buvo vienas mažiausių – 6,9 proc., kai vidutinės pajamų grupės rodiklis siekė 15,4 proc.

Dideles pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų struktūroje didžiausią dalį – 47,0 proc. – sudarė su darbo santykiais (DS) susijusios pajamos, o pajamos iš turto perleidimo bei nuomos sudarė 17,8 proc. visos šios grupės pajamų apyvartos. 2024 m. gyventojų deklaruotos pajamos iš turto perleidimo buvo 31,8 proc. didesnės nei 2023 m. Nekilnojamojo turto rinkos atsigavimą lėmė palankesnės rinkos sąlygos ir aktyvumas. Gyventojų, deklaruosius nekilnojamojo turto perleidimo nuosavybės pajamas, skaičius – 26,2 tūkst. arba 19,3 proc. daugiau nei 2023 m. Dideles pajamas gaunantys gyventojai deklaravo dvigubai daugiau palūkanų nei 2023 m. (32,2 mln. eurų). Tai galėjo lemti ne tik palūkanų normų pokyčiai, bet ir didesnis indėlių apimtys augimas. Pagal Lietuvos banko duomenis, 2024 m. pabaigoje indėlių suma kredito įstaigose išaugo 9,3 proc. Be to, kai kurių kredito unijų grynujų palūkanų pajamos per metus augo beveik ketvirtadaliu – 24,9 proc. Šie pokyčiai rodo, kad tiek palūkanų normų, tiek indėlių apimtys augimas galėjo prisidėti prie didesnių pajamų iš palūkanų. Dideles pajamas gaunančių gyventojų D2 grupėje DS pajamos sudarė 729,0 mln. eurų arba 19,5 proc. visų didelės pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų iš DS, o apskaičiuotas GPM – 230,9 mln. eurų arba 24,9 proc. visos didelės pajamas gaunančių gyventojų mokestinės prievolės. GPM ir pajamų apyvartos santykis – 9,3 proc. D1 grupės DS pajamos sudarė 3 000,5 mln. eurų, arba 80,5 proc. visų didelės pajamas gaunančių gyventojų grupės pajamų iš darbo santykių, apskaičiuotas GPM – 697,0 mln. eurų arba 75,1 proc. visos didelės pajamas gaunančių gyventojų mokestinės prievolės. GPM ir pajamų apyvartos santykis – 12,7 proc. Pajamos iš finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo tarp D1 ir D2 gyventojų grupių pasiskirstė, atitinkamai, 169,2 mln. eurų ir 148,8 mln. eurų.

Vidutines pajamas gaunantys gyventojai ($\geq 2\,223$ ir $< 6\,669$ eurai)

513,9 tūkst. gyventojų (31,8% visų deklaravusių gyventojų)

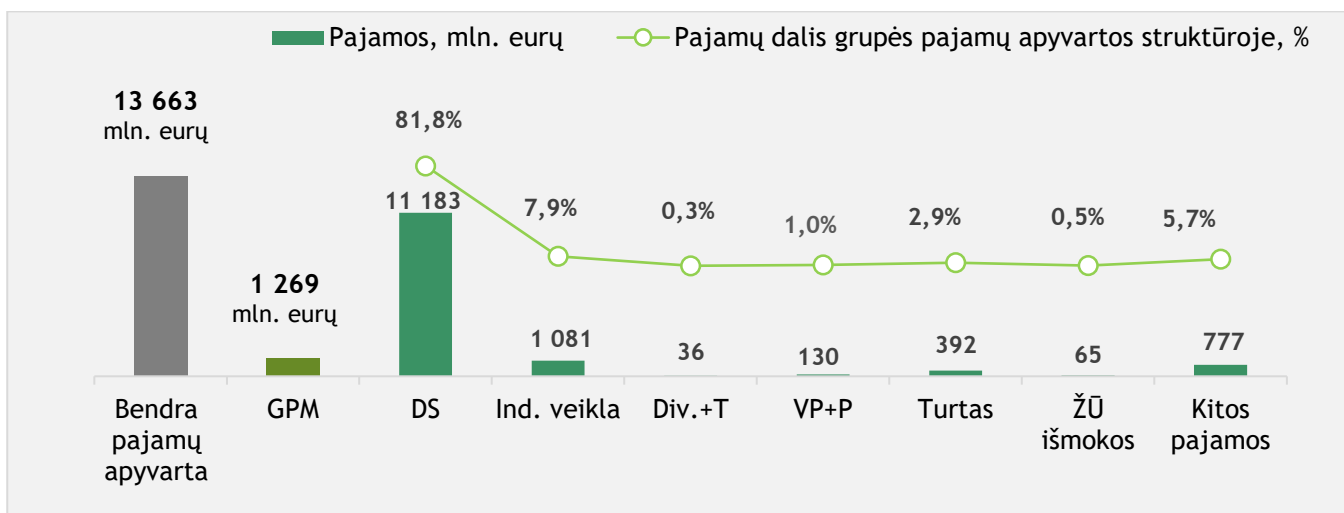
GPM ir pajamų apyvartos santykis 15,4%

Mažas (≥ 924 ir $< 2\,223$ eurai) ir labai mažas (< 924 eurai) pajamas gaunantys gyventojai

1 027,6 tūkst. gyventojų (63,6% visų deklaravusių gyventojų)

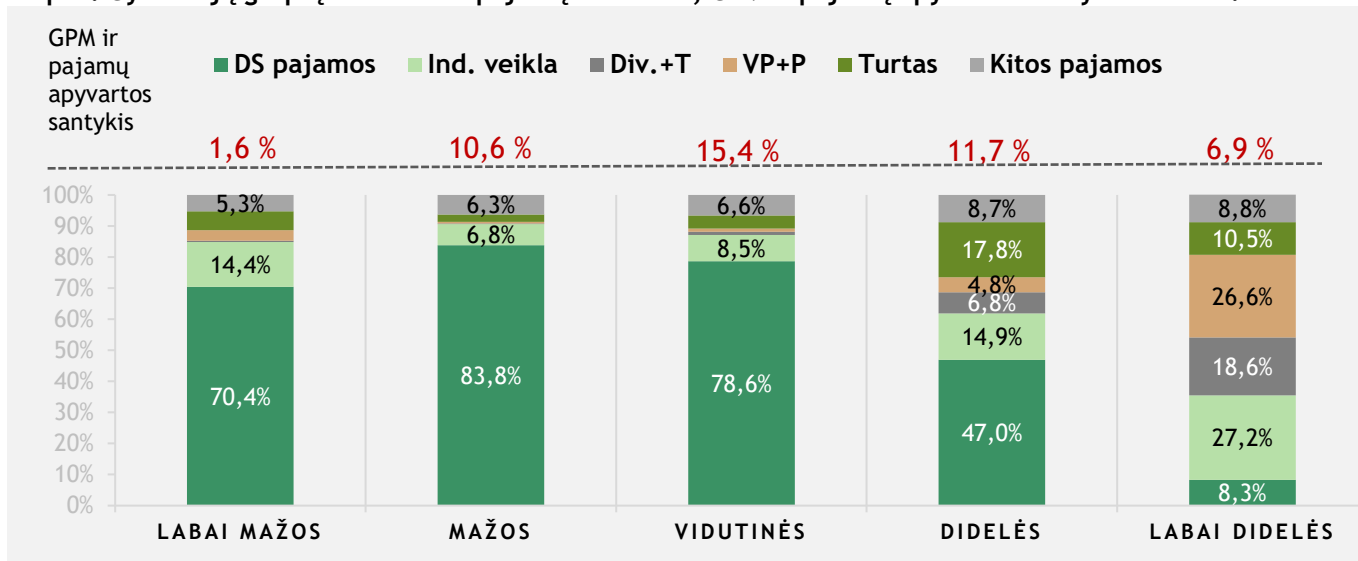
GPM ir pajamų apyvartos santykis 9,3%

VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

Pateiktų duomenų analizė rodo, kad tiek vidutines, tiek mažas pajamas gaunančių gyventojų pajamų struktūroje dominuoja pajamos iš darbo santykių, kurios atitinkamai sudarė 78,6 proc. ir 81,8 proc. visų gautų pajamų. Vidutines pajamas gaunantiems gyventojams didesnę reikšmę turėjo pajamos iš individualios veiklos (8,5 proc.) ir pajamos iš turto (4,2 proc.), palyginti su mažas pajamas gaunančiais gyventojais, kurių individualios veiklos pajamos sudarė 7,9 proc., o turto pardavimo pajamos – tik 2,9 proc. Mažesnes pajamas gaunančių gyventojų struktūroje kitos pajamų rūšys (dividendai, vertybinių popierių ir palūkanų pajamos, žemės ūkio išmokos) buvo itin mažos, o tai rodo ribotas galimybes generuoti papildomas ar pasyvias pajamas. Tokios struktūros skirtumus lemia ne tik pajamų dydis, bet ir didesnė mažas pajamas gaunančių gyventojų priklausomybė nuo darbo užmokesčio kaip pagrindinio pajamų šaltinio bei mažesnės galimybės investuoti ar turėti nuosavybės pajamų šaltinių. GPM ir pajamų apyvartos santykis vidutinių pajamų grupėje siekė 15,4 proc. ir buvo didžiausias lyginant su kitomis pajamų grupėmis.

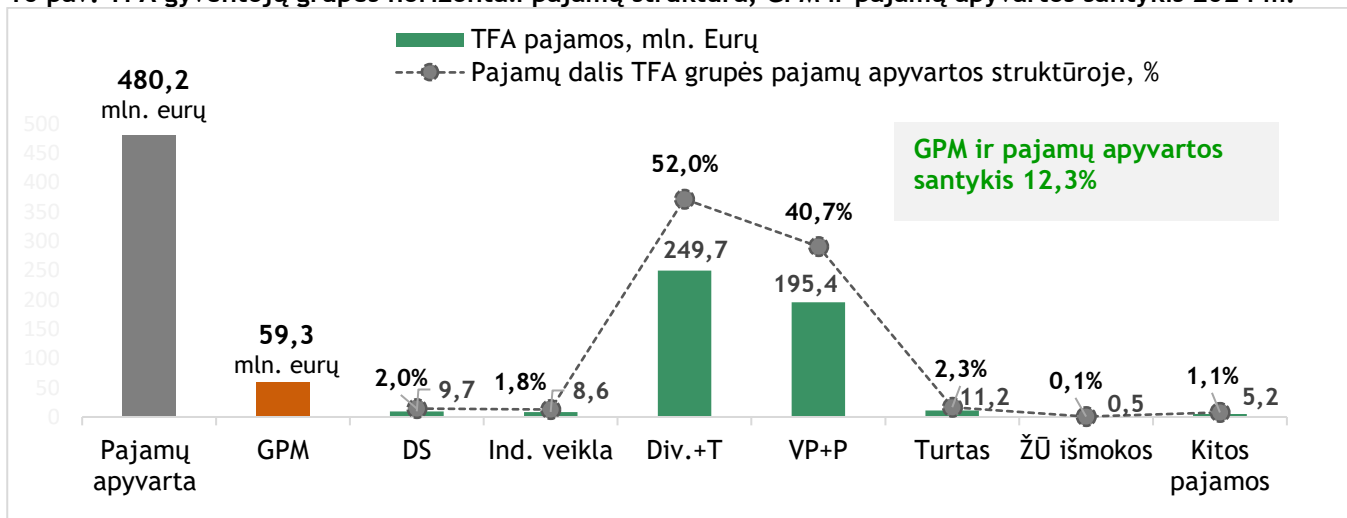
15 pav. Gyventojų grupių horizontali pajamų struktūra, GPM ir pajamų apyvartos santykis 2024 m.

DS – su darbo santykiais susijusios pajamos; Ind. veikla – pajamos iš individualios veiklos pagal pažymą, verslo liudijimą, žemės ūkio veiklos; Div.+T – pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendai) ir tantjemų bendra suma; VP+P – finansinių ir išvestinių finansinių priemonių perleidimo ir palūkanų bendra suma; Turtas – nekilnojamojo ir registruotino kilnojamojo turto perleidimo bei nuomos pajamos. VMI duomenų saugykla. GPM311 deklaracijos duomenys

Didelės vertės turtu disponuojantys fiziniai asmenys (TFA) – tai gyventojai, atrinkti ir įtraukti pagal TFA sąrašą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023-01-25 įsakymu Nr. V-37 „Dėl Didelės vertės turtu disponuojančių fizinių asmenų sąrašo patvirtinimo“. 2024 m. TFA gyventojų grupę sudarė 116 pajamas deklaravusių asmenų, tai yra 7,4 proc. daugiau nei 2023 m. (108 asmenys), tačiau bendra deklaruotų pajamų apyvarta sumažėjo nuo 506,3 mln. eurų iki 480,2 mln. eurų (5,1 proc.). Pagrindinę įtaką apyvartos kritimui turėjo dviejų pajamų rūšių mažėjimas: pajamos iš vertybinių popierių perleidimo sumažėjo 21,7 proc. (nuo 216,01 mln. eurų iki 169,07 mln. eurų), o individualios veiklos pajamos sumažėjo net 84,5 proc. Šį nuosmukį iš dalies kompensavo reikšmingai augę dividendai, kurie padidėjo 23,1 proc. ir pasiekė 248,4 mln. eurų, palūkanos, augusios 71,3 proc., bei turto perleidimo pajamos, kurios šoktelėjo beveik septynis kartus, tam įtakos turėjo keturių asmenų nekilnojamojo turto pardavimo pajamos, kurios sudarė 57,7 proc. visos pajamų rūšies apyvartos. Pajamų struktūroje 2024 m. ryškiai dominavo dividendai, sudarė 51,7 proc. visų deklaruotų pajamų, ir pajamos iš vertybinių popierių perleidimo, kurios sudarė 35,2 proc.

16 pav. TFA gyventojų grupės horizontali pajamų struktūra, GPM ir pajamų apyvartos santykis 2024 m.

VMI duomenų saugykla, GPM311 deklaracijos duomenys

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO STRUKTŪRA, PASKIRSTYMAS Į BIUDŽETUS

2024 m. gruodžio 31 d. GPM nepriemokos suma buvo 58,4 mln. eurų, tai sudarė 0,9 proc. nuo visų į nacionalinį biudžetą gautų GPM pajamų. Palyginti su 2023 m., GPM nepriemokos suma padidėjo 0,9 proc.

2 lentelė. GPM struktūra 2023–2024 m., tūkst. eurų

Rodiklio pavadinimas	2023 m.	2024 m.	2024 m. ir 2023 m. palyginimas		2024 m. struktūra, %
			±	%	
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS (GPM), IŠ VISO (neatskaičius grąžinimų, pervedimų ir įmokų į PSDF)	6 084 096	6 722 334	638 238	110,5%	100,0%
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS:	5 699 979	6 309 211	609 232	110,7%	93,9%
nuo pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, priskiriamų prie gyventojų A klasės pajamų	5 084 624	5 679 415	594 791	111,7%	84,5%
nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų, priskiriamų prie gyventojų A klasės pajamų	516 525	550 069	33 544	106,5%	8,2%
nuo pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, priskiriamų prie nenuolatinio Lietuvos gyventojų B klasės pajamų	- 527	173			
nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų, priskiriamų prie nenuolatinio Lietuvos gyventojų B klasės pajamų	1 433	2 235	802	156,0%	0,0%
nuo gyventojų B klasės pajamų ir nuo metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje priskaičiuotų pajamų	83 221	59 589	- 23 632	71,6%	0,9%
už verslo liudijimą	14 702	17 730	3 028	120,6%	0,3%
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO GRĄŽINIMAI (numatyti GPM įstatymo 21 str., 34 str. 3 d. ir 4 d.)	384 116	413 123	29 007	107,6%	6,1%

Mokesčių apskaitos departamento duomenys

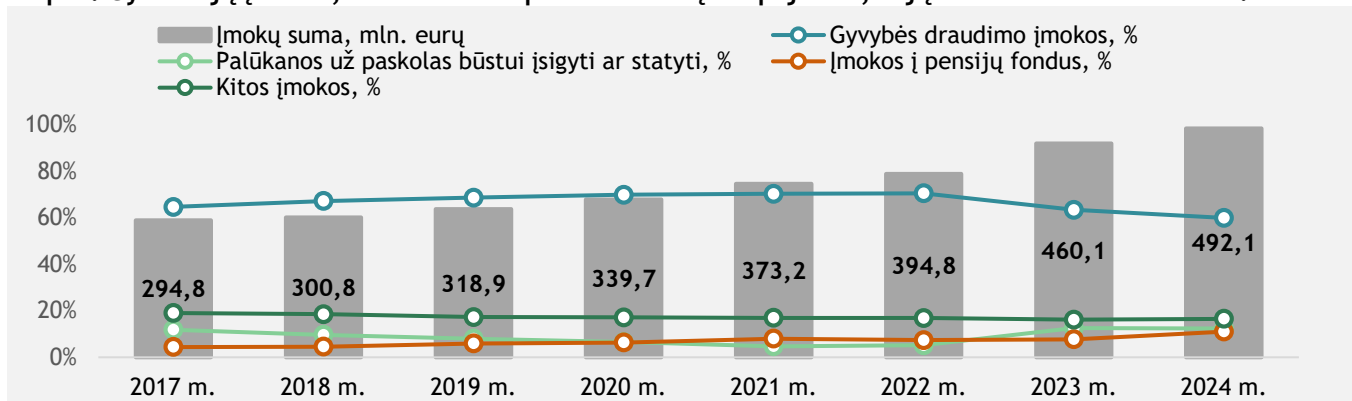
3 lentelė. GPM grąžinimai 2023–2024 m., tūkst. eurų

Rodiklio pavadinimas	2023 m.	2024 m.	2024 m. ir 2023 m. palyginimas	
			±	%
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO GRĄŽINIMAI IŠ VISO:	384 117	413 123	29 006	107,6%
pervesta Lietuvos apmokestinamiesiems vienetais iki 1,2 proc. GPM (pagal GPMĮ 34 str. 3 dalį)*	28 181	32 682	4 501	116,0%
pervesta politinėms partijoms 0,6 proc. GPM (pagal GPMĮ 34 str. 4 dalį)*	1 839	2 137	298	116,2%
grąžinta gyventojams (pagal GPMĮ 21 str.)	354 096	378 304	24 208	106,8%

Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus suvestinės apyskaitos formos 1-VP 2 priedo duomenys

2024 m. bendra apmokestinamąsias pajamas mažinančių išlaidų suma sudarė 492,1 mln. eurų (6,9 proc. daugiau nei 2023 m.), o gyventojų, patyrusių apmokestinamąsias pajamas mažinančias išlaidas, skaičius pasiekė 493,4 tūkst. (4,5 proc. daugiau nei 2023 m.). Išlaidų struktūroje didžiausią dalį (60,0 proc.) sudarė gyvybės draudimo išlaidos. 2024 m. LR nuolatinių gyventojų grąžintos paskolos (jų dalis), skirtos išlaidoms už studijas padengti, ir už studijas sumokėtos įmokos – 74,6 mln. eurų, tai 9,5 proc. daugiau nei 2023 m. Įmokų į papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondus suma – 54,3 mln. eurų, tai 52,2 proc. daugiau nei 2023 m., gyventojų skaičius, palyginti su 2023 m., išaugo 58,2 proc. Šį augimą ypač paskatino iki 2024 m. gruodžio 31 d. galiojusi GPM lengvata, pagal kurią, sudarius III-ios pakopos pensijų kaupimo ar investicinio gyvybės draudimo sutartį iki minėtos datos, galimybė susigrąžinti iki 300 eurų per metus (ne daugiau nei 20 proc. nuo įmokų, iki 1 500 eurų per metus) išliks dar 10 metų – iki 2035 m. (taikoma tik esamoms iki 2024-12-31 sudarytoms sutartims; naujoms sutartims nuo 2025 m. sausio 1 d. lengvata nebus taikoma).

17 pav. Gyventojų įmokos, mažinančios apmokestinamąsias pajamas, ir jų struktūra 2017–2024 m.

Mokestinių prievolių departamento duomenys

TRUMPINIŲ SĄRAŠAS

GPM – gyventojų pajamų mokestis

GPMĮ – Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas

ES – Europos Sąjunga

LR – Lietuvos Respublika

VB – valstybės biudžetas

SB – savivaldybių biudžetas

NB – nacionalinis biudžetas

VMI prie FM – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

VSDFFV – Valstybinio Socialinio draudimo fondo valdyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Užimtumo tarnyba – Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

MAĮ – Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas

CK – Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas

EVVK 2 red. – Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus 2 redakcija

MMR – Mokesčių mokėtojų registras

VDU – vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis

MMA – minimalioji mėnesinė alga

NPD – neapmokestinamųjų pajamų dydis

PMK – pajamų mokesčio kreditas

PVM – pridėtinės vertės mokestis

TFA – Didelės vertės turtu disponuojantys fiziniai asmenys

EUROSTAT – Europos Sąjungos statistikos tarnyba

EBPO – Europos ekonominio bendradarbiavimo organizacija

PAAIŠKINIMAI, NUORODOS Į ŠALTINIUS

Pajamų apyvarta – visos per mokestinį laikotarpį gyventojo Lietuvoje ir užsienyje gautos apmokestinamosios ir neapmokestinamosios pajamos ir / arba išmokos iki leistinų atskaitymų (įskaitant ir pritaikytus neapmokestinamuosius dydžius) bei mokesčių išskaičiavimo.

GPM ir pajamų apyvartos santykis – tai procentinis dydis, nusakantis pajamų apmokestinimo lygį ir apskaičiuojamas kaip bendros išskaičiuoto ir / arba sumokėto gyventojų pajamų mokesčio sumos santykis su pajamų apyvarta.

Apmokestinamosios pajamos po leistinų atskaitymų – pajamų, kurios apmokestinamos pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu nustatytą tvarką, bendra suma po to, kai iš pajamų buvo atskaityti teisės aktuose numatyti leistini atskaitymai – išlaidos, susijusios su pajamų gavimu,

nustatyti neapmokestinami pajamų dydžiai, t. y. pajamos, nuo kurių apskaičiuojamas gyventojų pajamų mokestis.

Neapmokestinamosios pajamos — pajamos, kurios pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu nustatytą tvarką neapmokestinamos arba joms taikomas 0 proc. mokesčio tarifas, arba pajamos iki Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu nustatytos ribos, nuo kurios mokestis pradedamas apskaičiuoti.

Pajamų pokytis (pajamų dinamika) apskaičiuojamas kaip atitinkamų ir ankstesnių kalendorinių metų pajamų apyvartos santykis.

Mokesčių mokėtojas suprantamas taip, kaip jis apibrėžiamas MAĮ 2 str. 17 d. Mokesčių mokėtojų paskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis atitinka Valstybės duomenų agentūros patvirtinto EVRK 2 red. klasifikaciją. Su mokesčių mokėtojais susijusi informacija remiasi MMR ir VMI prie FM informacinėje sistemoje sukauptais duomenimis. Mokesčių mokėtojų pajamos skirstomos pagal pajamų rūšis, vadovaujantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2018 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. VA-9 patvirtintų metinės gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijos GPM312 formos, jos priedų GPM312L, GPM312U formų užpildymo ir pateikimo taisyklių 2 priede pateikta klasifikacija.

Ekonominė veikla — veikla, kurią vykdant siekiama gauti bet kokių pajamų, neatsižvelgiant į tai, ar ją vykdant siekiama gauti pelno arba kitos ekonominės naudos.

Ekonominės veiklos rūšis — ūkio subjekto vykdoma ekonominė veikla, kurios klasifikavimas nustatytas Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje (EVRK 2 red.), patvirtintame Valstybės duomenų agentūros prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“.

GPM administravimo analizės ataskaitoje ir jos prieduose (toliau — Ataskaita) statistiniai duomenys apie gyventojų pajamas, juridinių vienetų išmokas, apskaičiuotą GPM pateikti pagal ekonomines veiklas, pajamų rūšis ir kitais pjūviais. Ataskaitoje naudojami VMI prie FM informacinės sistemos, VSDFV, Valstybės duomenų agentūros, Užimtumo tarnybos, EUROSTAT ir kitų šaltinių duomenys.

ES valstybių narių klasifikacija pagal MMA grupes EUROSTAT internetinėje svetainėje https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Minimum_wage_statistics

EUROSTAT mokesčio pleišto rodikliai EUROSTAT internetinėje svetainėje https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/earn_nt_taxwedge/default/table?lang=en

Gini koeficientas (pajamų nelygybės matas) EUROSTAT internetinėje svetainėje https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di12/default/table?lang=en

Palūkanų normos pagal Euribor — rates.eu internetinę svetainę <https://www.euribor-rates.eu/en/euribor-charts/>

Palūkanų raida, Lietuvos banko internetinėje svetainėje https://www.lb.lt/lt/naujienos/lietuvos-bankas-aktualus-statistiniai-duomenys-atnaujintose-statistikos-iliustracijose?utm_source=chatgpt.com